

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra extinsă)

11 iulie 2007^{*}

În cauza T-351/03,

Schneider Electric SA, cu sediul în Rueil-Malmaison (Franța), reprezentată de
A. Winckler și M. Pittie, avocați,

reclamantă,

susținută de

Republica Franceză, reprezentată de domnul G. de Bergues, în calitate de agent,

intervenientă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată inițial de domnii P. Oliver,
É. Gippini Fournier și de doamna C. Ingen-Housz, ulterior de domnul Oliver,
de doamna O. Beyne și de domnul R. Lyal, iar la sfârșit de domnii Oliver, Lyal și
F. Arbault, în calitate de agenți,

pârâtă,

^{*} Limba de procedură: franceza.

susținută de

Republica Federală Germania, reprezentată de domnii W.-D. Plessing și M. Lumma, în calitate de agenți,

intervenientă,

având ca obiect o acțiune în despăgubiri pentru pretinsul prejudiciu suferit de reclamantă din cauza nelegalităților care afectează procedura de control al compatibilității cu piața comună a operațiunii de concentrare dintre Schneider SA și Legrand SA,

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ
AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a patra extinsă),

compus din domnul H. Legal, doamna I. Wiszniewska-Białicka, domnii V. Vadapalas, E. Moavero Milanesi și N. Wahl, judecători,

grefier: doamna K. Pocheć, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 25 aprilie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

Cadrul juridic

- ¹ În versiunea aplicabilă litigiului, Regulamentul (CEE) nr. 4064/89 al Consiliului din 21 decembrie 1989 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi [(JO L 395, p. 1, astfel cum a fost rectificat (JO 1990, L 257, p. 13) și modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1310/97 al Consiliului din 30 iunie 1997 (JO L 180, p. 1) (denumit în continuare „regulamentul”)] prevede la articolul 2 alineatul (3) că operațiunile de concentrare notificate care creează sau consolidează o poziție dominantă, având drept consecință ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia, sunt declarate incompatibile cu piața comună.
- ² Articolul 3 alineatul (1) litera (b) din regulament prevede că o operațiune de concentrare se realizează atunci când o societate preia direct sau indirect controlul asupra altei întreprinderi, în special prin achiziționarea de valori mobiliare sau de active.
- ³ Articolul 6 alineatul (1) litera (b) din regulament precizează că Comisia declară compatibile cu piața comună concentrările ce îi sunt notificate în temeiul Regulamentului și care, intrând sub incidența acestuia, nu generează îndoieli grave privind compatibilitatea acestora.

- 4 În caz contrar, Comisia hotărăște inițierea procedurii de control detaliat (decizie cunoscută sub denumirea de „inițiere a etapei a II-a”), în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) litera (c).
- 5 Articolul 10 alineatul (1) precizează că aceste acte trebuie efectuate într-un termen de o lună calculat din ziua următoare notificării operațiunii de concentrare sau zilei în care sunt primite informațiile complete.
- 6 Alineatele (2) și (3) ale articolului 8 împuternicesc Comisia ca, în cadrul etapei a II-a a controlului, să emită fie o decizie de compatibilitate, dacă este cazul, după modificările aduse de întreprinderile implicate proiectului de fuziune notificat, fie o decizie de incompatibilitate.
- 7 Articolul 10 alineatul (3) prevede că deciziile de declarare a unei operațiuni de concentrare incompatibilă cu piața comună trebuie adoptate într-un termen de maximum patru luni de la data inițierii etapei a II-a.
- 8 Potrivit articolului 8 alineatul (4), în cazul în care o operațiune declarată incompatibilă a fost deja pusă în aplicare, Comisia poate să dispună, pe calea unei decizii adoptate în temeiul alineatului (3) sau prin decizie separată, dizolvarea fuziunii sau orice altă acțiune adecvată pentru restabilirea concurenței efective.
- 9 Potrivit articolului 10 alineatul (6), se consideră că operațiunea notificată este compatibilă cu piața comună în cazul în care Comisia nu a adoptat fie o decizie de inițiere a etapei a II-a într-un termen de maximum o lună de la notificarea sau primirea informațiilor complete, fie o decizie cu privire la compatibilitatea operațiunii, în cele patru luni ce urmează inițierii etapei a II-a.

- 10 Potrivit articolului 10 alineatul (5), în cazul în care instanța comunitară anulează decizia Comisiei, termenele stabilite prin Regulament se aplică din nou de la data pronunțării hotărârii.
- 11 Articolul 7 alineatul (1) prevede că o concentrare nu se pune în aplicare nici înainte de notificare și nici pe durata unui termen de trei săptămâni ce urmează notificării acesteia.
- 12 La alineatul (3), articolul 7 precizează că alineatul (1) nu împiedică punerea în aplicare a unei oferte publice de cumpărare sau de schimb notificate Comisiei, cu condiția ca dobânditorul să nu exercite drepturile de vot aferente valorilor mobiliare în cauză sau să facă acest lucru numai pentru a menține valoarea integrală a investiției sale și în temeiul unei derogări acordate de Comisie în conformitate cu alineatul (4).
- 13 Potrivit acestei din urmă dispoziții, Comisia poate acorda, la cerere, o derogare de la obligațiile impuse la alineatele (1) sau (3) ale articolului 7 pentru a evita producerea unor prejudicii grave pentru una sau mai multe dintre întreprinderile implicate într-o concentrare. O astfel de derogare poate fi acordată sub rezerva îndeplinirii unor condiții și obligații destinate asigurării unor condiții de concurență efectivă. O derogare poate fi solicitată și acordată în orice moment, înainte de notificare sau după operațiune.
- 14 În sfârșit, articolul 18 din regulament prevede la alineatul (1) că, înainte de adoptarea deciziilor prevăzute în special la articolul 8 alineatul (3), Comisia oferă întreprinderilor implicate posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile asupra obiecțiilor reținute împotriva lor, în orice etapă a procedurii până la consultarea Comitetului consultativ.

- 15 Același articol prevede la alineatul (3) că decizia Comisiei este fundamentată numai pe obiecțiile asupra cărora întreprinderile implicate au putut să își prezinte observațiile și că dreptul la apărare este respectat în totalitate în cadrul procedurii.

Istoricul cauzei

- 16 Schneider Electric SA (denumită în continuare „Schneider”) și Legrand SA sunt două societăți franceze care își desfășoară activitatea în producția și vânzarea, în ceea ce privește prima societate, de produse și sisteme în sectorul distribuției energiei electrice, al controlului industrial și al automatizării, iar în ceea ce privește a doua societate, de aparatură electrică de instalații de joasă tensiune.
- 17 Sectorul produselor de distribuție a energiei electrice este segmentat în funcție de piețele următoarelor produse:

Segment	Denumire	Produse
Segmentul 1	Tablouri generale de joasă tensiune	Elemente de dulapuri de distribuție, disjunctoare, siguranțe fuzibile etc.
Segmentul 2	Tablouri divizionare	Elemente de dulapuri de distribuție, disjunctoare, siguranțe fuzibile etc.
Segmentul 3	Suporturi de cabluri și canalizări prefabricate	Suporturi de cabluri și canalizări prefabricate
Segmentul 4	Tablouri terminale	Elemente de dulapuri de distribuție, disjunctoare, siguranțe fuzibile, întrerupătoare și disjunctoare diferențiale etc.
Segmentul 5A	Echipamente electrice în aval de tabloul terminal	Sisteme de aparatură ultraterminală Sisteme de control; sisteme de securitate și de protecție; componente pentru sisteme de rețele de comunicație

Segmentul 5B	Accesorii pentru instalația repartizată	Cutii de derivație, materiale de fixare și materiale de cablare în aval de tabloul terminal și în amonte de aparatura de instalație
Segmentul 5C	Linii de ambianță	Doze de planșeu, jgheaburi de perete, console etc.
Componente industriale	Produse de transformare și de alimentare Auxiliari de control și de semnalizare	Echipamente destinate asigurării alimentării electrice a echipamentelor industriale cu curent alternativ sau cu curent continuu Aparate de conectare destinate asigurării comenzii unui echipament industrial

¹⁸ Angroșiștii, distribuitori imediați, se aprovizionează de la grupurile industriale producătoare cu gama de materiale utilizate de profesioniștii sectorului, de instalatori și de producătorii de tablouri. Aceștia din urmă asamblează diferitele elemente ale tablourilor de distribuție a energiei electrice.

¹⁹ Schneider și Legrand au informat Comisia cu privire la un proiect de preluare în totalitate a controlului de către Schneider, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din regulament, asupra întreprinderii Legrand pe calea unei oferte publice de schimb (denumită în continuare „OPS”).

²⁰ Schimbul de scrisori din 12 ianuarie 2001 dintre președinții celor două societăți prevedea că președintele consiliului de administrație al societății Legrand va fi implicat personal în elaborarea oricărei soluții prezentate Comisiei și că orice angajament privind Legrand nu va putea fi propus sau consimțit de oricare dintre cele două societăți fără acordul prealabil al președinților consiliilor de administrație ale societăților Schneider și Legrand.

- 21 La 15 ianuarie 2001, cele două societăți și-au anunțat acordul cu privire la operațiunea de concentrare avută în vedere (denumită în continuare „operațiunea”), iar Schneider a depus un proiect de OPS asupra acțiunilor Legrand la Consiliul Piețelor Financiare (Conseil français des marchés financiers) din Paris.
- 22 OPS a fost deschisă în perioada 1 februarie-7 martie 2001 și notificată în mod oficial Comisiei la 16 februarie 2001.
- 23 În formularul de notificare CO, părțile care au făcut notificarea au evidențiat în special faptul că, în privința efectelor operațiunii asupra ofertei cuprinse între segmentele 4 și 5 ale piețelor sectoriale în discuție, existau puține motive să se presupună existența unui eventual efect de conglomerat ca urmare a operațiunii.
- 24 Considerând că operațiunea genera îndoieli grave cu privire la compatibilitatea acesteia cu piața comună, Comisia a inițiat la 30 martie 2001 etapa a II-a a controlului, în temeiul articolului 6 alineatul (1) litera (c) din regulament.
- 25 Prin scrisoarea din 6 aprilie 2001 Comisia a adresat societăților Schneider și Legrand o cerere de informații în temeiul articolului 11 alineatul (1) din regulament.
- 26 Această cerere a fost urmată la 27 aprilie 2001 de o decizie oficială în temeiul articolului 11 alineatul (5) din regulament, ce a avut drept efect, în temeiul articolului 10 alineatul (4), suspendarea termenului de patru luni acordat Comisiei, calculat de la data inițierii etapei a II-a, pentru a se pronunța asupra compatibilității operațiunii.

- 27 Ca urmare a anulării OPS de către cour d’appel de Paris [Curtea de Apel din Paris (Franța)], sesizată de acționarii minoritari ai Legrand cu o contestație a admisibilității OPS, Schneider a depus la 7 iunie 2001 condițiile unei OPS modificate, ce a fost declarată admisibilă, apoi a fost lansată la 21 iunie și închisă la 25 iulie 2001.
- 28 La 3 august 2001, Comisia a transmis către Schneider comunicarea privind obiecțiunile care conchideau în sensul creării sau consolidării unei poziții dominante ca urmare a operațiunii pe un anumit număr de piețe sectoriale naționale.
- 29 La 6 august 2001, Comisia privind Operațiunile Bursiere a emis avizul de rezultat definitiv al OPS inițiate de Schneider, care a dobândit astfel 98,7 % din acțiunile Legrand.
- 30 În răspunsul din 16 august 2001 la comunicarea privind obiecțiunile, părțile implicate în operațiune au contestat definiția piețelor reținută de Comisie, precum și analiza impactului operațiunii asupra acestor piețe.
- 31 La 29 august 2001, a avut loc o reuniune a întreprinderilor care au făcut notificarea și a serviciilor Comisiei, destinată definirii eventualelor modificări ale operațiunii susceptibile să rezolve problemele de concurență ridicate de Comisie.
- 32 În acest scop, Schneider a propus în mai multe rânduri Comisiei unele măsuri corective.

33 Prin scrisoarea din 25 septembrie 2001 adresată comisarului pentru concurență, Schneider și Legrand și-au manifestat totala surpriză față de reacția negativă a Comisiei cu privire la ultimele lor propuneri, deși acestea prevedeau retragerea Legrand de pe piețele componentelor pentru tablourile electrice din întregul Spațiu Economic European (denumit în continuare „SEE”).

34 La 10 octombrie 2001, în temeiul articolului 8 alineatul (3) din regulament, Comisia a adoptat Decizia 2004/275/CE (cauza COMP/M.2283 — Schneider-Legrand) de declarare a operațiunii ca incompatibilă cu piața comună (JO 2004, L 101, p. 1, denumită în continuare „decizia de incompatibilitate”).

35 În considerentul 782 din decizia de incompatibilitate, Comisia a reținut că operațiunea ar crea o poziție dominantă având ca efect ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective pe următoarele piețe sectoriale naționale :

— piețele din Italia ale disjunctorilor în cutie turnată, ale disjunctorilor de mici dimensiuni și ale dulapurilor destinate tablourilor divizionare de distribuție a energiei electrice;

— piețele din Danemarca, Spania, Italia și Portugalia ale disjunctorilor de mici dimensiuni, ale întrerupătoarelor diferențiale și ale cofretelor destinate tablourilor terminale de distribuție a energiei electrice;

— piețele din Franța și Portugalia ale disjunctorilor de bransament;

— piața din Regatul Unit a suporturilor de cabluri;

- piața din Grecia a prizelor și a întrerupătoarelor;
- piața din Spania a aparaturii etanșate;
- piața din Franța a materialelor de fixare și de derivație;
- piața din Franța a produselor de transformare a energiei electrice;
- piața din Franța a auxiliarelor de control și de semnalizare.

³⁶ De asemenea, în considerentul 783 din decizia de incompatibilitate, Comisia a considerat că operațiunea ar consolida poziția dominantă având ca efect ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective pe următoarele piețe sectoriale franceze:

- piețele disjunctorilor în cutie turnată, ale disjunctorilor de mici dimensiuni și ale dulapurilor destinate tablourilor divizionare de distribuție a energiei electrice;
- piețele disjunctorilor de mici dimensiuni, ale întrerupătoarelor diferențiale și ale cofretelor destinate tablourilor terminale de distribuție a energiei electrice;

— piața prizelor și a întrerupătoarelor;

— piața aparaturii etanșate;

— piața sistemelor de iluminare de securitate sau a blocurilor autonome de iluminare și de securitate.

³⁷ Totodată, Comisia a reținut că măsurile corective propuse de Schneider nu ar permite rezolvarea problemelor de concurență identificate în decizia de incompatibilitate.

³⁸ Întrucât, prin faptul că deținea 98,1 % din capitalul social al societății Legrand, Schneider a pus în aplicare o concentrare declarată ulterior incompatibilă cu piața comună, la 24 octombrie 2001 Comisia a adoptat o a doua comunicare privind obiecțiunile în scopul dizolvării fuziunii dintre Schneider și Legrand.

³⁹ În acest document, Comisia a avut în vedere să dispună în sarcina Schneider, în temeiul articolului 8 alineatul (4) din regulament, cesiunea activelor sale deținute în Legrand până la un nivel inferior deținerii unei poziții semnificative, pentru restabilirea unei concurențe efective cu un grad suficient de certitudine și în termene suficient de scurte. De asemenea, Comisia a considerat necesară încredințarea imediată, către un mandatar cu experiență și independent, a administrării participației deținute de Schneider în Legrand.

- 40 În temeiul articolului 7 alineatul (4) din regulament, la 4 decembrie 2001 Comisia a autorizat societatea Schneider, la cererea acesteia, să își exercite drepturile de vot aferente participației sale în Legrand prin intermediul unui mandatar numit de Schneider în condițiile prevăzute într-un contract de mandat aprobat de Comisie.
- 41 La 10 decembrie 2001, Schneider și Salustro Reydel Management, în calitate de mandatar, au semnat contractul de mandat.
- 42 La 13 decembrie 2001, Schneider a introdus la Tribunal o acțiune în anulare împotriva deciziei de incompatibilitate (cauza T-310/01) și, prin act separat, o cerere prin care a solicitat Tribunalului judecarea cauzei potrivit procedurii accelerate, în conformitate cu articolul 76a din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
- 43 La 23 ianuarie 2002, Tribunalul a respins această cerere având în vedere natura dosarului și, în special, volumul cererii introductive și al înscrisurilor anexate la aceasta.
- 44 La 30 ianuarie 2002, în temeiul articolului 8 alineatul (4) din regulament, Comisia a adoptat o decizie (denumită în continuare „decizia de dizolvare a fuziunii”) prin care a dispus ca Schneider să dizolve fuziunea cu Legrand în termen de nouă luni, termen ce expira la 5 noiembrie 2002.
- 45 Decizia de dizolvare a fuziunii a interzis societății Schneider să recurgă la o dizolvare diferită de anumite activități ale societății Legrand, a supus cumpărătorul sau cumpărătorii societății Legrand acordului prealabil al Comisiei și a interzis orice retrocedare ulterioară către Schneider a anumitor activități ale Legrand.

46 Prin înscrisurile depuse la 18 martie 2002, Schneider a introdus o acțiune în anulare împotriva deciziei de dizolvare a fuziunii (cauza T-77/02), o cerere de judecare a cauzei potrivit procedurii accelerate, precum și o cerere de suspendare a executării deciziei de dizolvare a fuziunii (cauza T-77/02 R).

47 Cererea de judecare a cauzei potrivit procedurii accelerate a fost admisă în cauza T-77/02 prin decizia Tribunalului, notificată părților la 25 martie 2002.

48 La 5 aprilie 2002, a fost organizată în fața președintelui Camerei întâi și a judecătorului raportor o reuniune informală cu reprezentanții părților în cauza T-310/01.

49 În urma ședinței privind cererea de măsuri provizorii din 23 aprilie 2002 în cauza T-77/02, prin scrisoarea din 8 mai 2002 Comisia a prelungit până la 5 februarie 2003 termenul acordat Schneider pentru dizolvarea fuziunii cu Legrand, fără a aduce atingere etapelor procesului de dizolvare a fuziunii în cursul termenului prelungit.

50 La 3 mai 2002, după ascultarea Comisiei, Tribunalul (Camera întâi) a decis admiterea cererii formulate de Schneider de judecare a cauzei T-310/01 potrivit procedurii accelerate, ținând seama de confirmarea, din partea Schneider, a menținerii versiunii prescurtate a cererii sale transmise la 12 aprilie 2002.

51 Având în vedere prelungirea termenului de dizolvare a fuziunii acordat de Comisie prin scrisoarea acesteia din 8 mai 2002, Schneider s-a desistat de cererea de suspendare a executării în cauza T-77/02 R prin scrisoarea primită de Comisie la 14 mai 2002.

- 52 Prin Ordonanța din 28 mai 2002, președintele Tribunalului a dispus radierea cauzei T-77/02 R și a amânat plata cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul procedurii măsurilor provizorii până la pronunțarea unei hotărâri în acțiunea principală în cauza T-77/02.
- 53 Prin Ordonanțele din 6 iunie 2002 ale președintelui Camerei întâi a Tribunalului, s-a admis intervenția Comitetului central de întreprindere al societății Legrand SA și a Comitetului european al grupului Legrand în cauzele T-310/01 și T-77/02 în susținerea concluziilor Comisiei, datorită interesului în soluționarea litigiilor avut de Legrand, a cărei situație era direct afectată de menținerea sau anularea deciziilor adoptate.
- 54 Schneider a pregătit cesionarea Legrand, ce urma a fi realizată în eventualitatea respingerii celor două acțiuni în anulare, și, în acest scop, la 26 iulie 2002, a încheiat cu consorțiul Wendel-KKR un contract de cesiune ce trebuia executat cel târziu la 10 decembrie 2002 și care conținea o clauză ce permitea Schneider ca, în cazul anulării deciziei de incompatibilitate, să rezilieze contractul până la 5 decembrie 2002 în schimbul plății unei indemnizații de reziliere a contractului.
- 55 Prin Hotărârea din 22 octombrie 2002, Schneider Electric/Comisia (T-310/01, Rec., p. II-4071, denumită în continuare „Hotărârea Schneider I”), Tribunalul a anulat decizia de incompatibilitate, pentru motive legate de erorile de analiză și de apreciere a impactului operațiunii pe piețele sectoriale naționale din afara Franței, precum și de încălcarea dreptului la apărare ce a viciat analiza impactului operațiunii pe piețele sectoriale franceze și al măsurilor corective propuse de Schneider.

56 Cu privire la primul punct, Hotărârea Schneider I a constatat următoarele:

„256 [...] Comisia [...] a supraestimat puterea economică a noii entități pe piețele sectoriale naționale avute în vedere în considerentele 782 și 783, incluzând în analiza impactului operațiunii pe aceste piețe o întreagă gamă de produse care nu redă situația reală a concurenței ce se va impune pe aceste piețe ca urmare a operațiunii [...]

257 Același raționament trebuie aplicat în legătură cu panoplia de mărci ale entității rezultate din fuziune, al cărei caracter incomparabil decurge, de asemenea, din reunirea abstractă a mărcilor deținute de părțile care au făcut notificarea pe întregul teritoriu al SEE.

[...]

296 [...] întrucât a refuzat includerea în cotele de piață ale ABB și Siemens a vânzărilor integrate de componente pentru tablourile electrice realizate de aceste două grupuri, Comisia a subestimat puterea economică a [...] doi concurenți importanți ai entității rezultate din fuziune și, în mod reciproc, a supraevaluat forța acestei entități pe piețele franceză și italiană ale componentelor pentru tablourile electrice divizionare, precum și pe piețele daneză, spaniolă, franceză, italiană și portugheză ale componentelor pentru tablouri electrice terminale.

[...]

- 404 Tribunalul consideră că erorile, omisiunile și contradicțiile constatate mai sus în analiza efectuată de Comisie asupra impactului operațiunii [...] prezintă un caracter cert de gravitate.
- 405 Întrucât s-a întemeiat pe extinderea activităților entității rezultate din fuziune în întreg SEE, Comisia a inclus indicatori de putere economică străini de piețele sectoriale naționale afectate de operațiune și care au ca efect amplificarea incorectă a impactului său pe aceste piețe.
- 406 În această privință, trebuie amintit că niciunul dintre elementele de fapt reținute în Decizie nu permite să se considere că tranzacția propusă ar putea ridica probleme de concurență pe alte piețe decât piețele sectoriale din Franța și din alte șase țări, pe care Decizia le consideră ca fiind afectate de operațiune, în considerentele 782 și 783.
- 407 Decizia nu conține, în mod specific, nicio analiză a structurii concurențiale a piețelor sectoriale naționale care nu sunt afectate de concentrarea în litigiu [...]
- 408 Din cauza lacunelor și a contradicțiilor din analiza structurilor de distribuție, Comisia nu putea să rețină în plus drept avantaje concurențiale esențiale ale entității rezultate din fuziune nici pretinsul său acces privilegiat la distribuție, ce decurge din pozițiile acestora pe toate piețele instalațiilor electrice de joasă tensiune la nivelul distribuției, nici incapacitatea distribuitorilor angro de a exercita o constrângere concurențială asupra noii entități.

- 409 Prin caracterul lor abstract și detașat de piețele sectoriale naționale ce trebuiau luate în considerare, indiciile de putere economică deduse din gama neegalată de produse și din panoplia incomparabilă de mărci ale grupului Schneider Legrand au determinat Comisia să supraestimeze și mai mult impactul operațiunii [...] asupra piețelor sectoriale naționale afectate de aceasta.
- 410 Același lucru este valabil, pe de o parte, în ceea ce privește refuzul Comisiei de a lua în considerare vânzările integrate realizate de ABB și Siemens pe piețele naționale ale componentelor pentru tablouri electrice afectate de operațiune și, pe de altă parte, în ceea ce privește lacunele ce afectează, în mod specific, analiza impactului acestei operațiuni pe piețele daneze ale componentelor pentru tablouri terminale și pe piețele italiene ale componentelor pentru tablouri divizionare și terminale.
- 411 Erorile de analiză și de apreciere reținute mai sus sunt așadar de natură să lipsească de valoare probantă aprecierea economică a impactului operațiunii [...], pe care este întemeiată declarația de incompatibilitate contestată.
- 412 Cu toate acestea, indiferent de amploarea lacunelor ce le poate prezenta o decizie a Comisiei de constatare a incompatibilității cu piața comună a unei operațiuni de concentrare, ele nu pot determina anularea decât dacă și în măsura în care toate celelalte elemente conținute în această decizie permit Tribunalului să considere ca fiind dovedit că, în orice caz, realizarea operațiunii va conduce la crearea sau consolidarea unei poziții dominante, având drept consecință ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective, în sensul articolului 2 alineatul (3) din regulament [...]

- 413 În această privință, erorile constatate nu pot, prin ele însele, să fie suficiente pentru a repune în discuție obiecțiile pe care Comisia le-a reținut în privința fiecăreia dintre piețele sectoriale franceze enumerate în considerentele 782 și 783.
- 414 Tribunalul notează pe această temă că Schneider nu a contestat în mod serios analiza impactului acestei operațiuni [...] pe aceste piețe. În schimb, s-a străduit să critice Comisia că ar fi recurs la o extrapolare la celelalte piețe sectoriale naționale afectate de situația concurenței pe piețele franceze, ulterioară operațiunii [...]
- 415 În realitate, având în vedere elementele de fapt conținute în Decizie, nu este posibilă neacceptarea concluziei Comisiei potrivit căreia tranzacția propusă va crea sau va consolida pe piețele franceze, în care fiecare din părțile care au făcut notificarea era deja foarte puternică, o poziție dominantă având drept consecință, în sensul articolului 2 alineatul (3) din regulament [...], ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piața comună sau pe o parte semnificativă a acesteia [...]
- 416 Într-adevăr, din Decizie reiese că grupul Schneider/Legrand deține pe fiecare dintre piețele franceze afectate cote de piață care indică o dominanță sau o poziție dominantă consolidată, ținând seama de prezența slabă și de dispersarea cotelor de piață ale principalilor concurenți ai entității fuzionate [...]
- 417 În plus, Comisia a reținut [...], fără să fi fost criticată de Schneider asupra acestui punct, și, pe de altă parte, rezultă [...] din Decizie că prețurile instalațiilor electrice de joasă tensiune plătite de distribuitorii angro erau în

medie sensibil mai ridicată în Franța față de celelalte piețe naționale afectate, înainte de realizarea concentrării.

- 418 [...] este incontestabil că rivalitatea dintre părțile care au făcut notificarea s-a manifestat în mod preponderent pe piețele sectoriale vizate de obiecții și că operațiunea [...] ar avea drept efect eliminarea unui factor esențial de concurență.

[...]

- 419 Analiza economică ce stă la baza Deciziei nu poate fi considerată așadar insuficientă decât pentru toate piețele sectoriale naționale afectate, altele decât piețele franceze, acestea din urmă constituind în mod incontestabil o parte semnificativă a pieței comune în sensul articolului 2 alineatul (3) din regulament [...]"

57 În legătură cu încălcarea dreptului la apărare al Schneider, ce a viciat analiza impactului operațiunii pe piețele sectoriale franceze, și a remediilor propuse de reclamantă, Hotărârea Schneider I a reținut următoarele:

- „444 Comisia era [...] obligată să precizeze cu atât mai mult în mod clar problemele de concurență ridicate de tranzacția propusă, astfel încât să permită părților care au făcut notificarea să prezinte în mod util și la momentul potrivit propuneri de cesionare a activelor, susceptibile, după caz, să facă operațiunea compatibilă cu piața comună.

445 [...] nu reiese din lecturarea acesteia că în comunicarea privind obiecțiunile [din 3 august 2001] a abordat cu suficientă claritate și precizie consolidarea poziției Schneider față de distribuitorii francezi de instalații electrice de joasă tensiune, ce decurge nu numai din adăugarea vânzărilor Legrand pe piețele componentelor de tablouri electrice, ci și din poziția preponderentă deținută de Legrand pe segmentele de echipamente electrice ultraterminale. Trebuie observat în special că, în comunicarea privind obiecțiunile, concluzia generală enumeră diferitele piețe sectoriale naționale afectate de operațiune [...], fără a pune în evidență o anumită consolidare a unei poziții deținute de una dintre cele două părți care au făcut notificarea pe o anumită piață de produse pe poziția unei alte părți pe o altă piață sectorială.

[...]

453 [...] comunicarea privind obiecțiunile nu a permis Schneider să evalueze întreaga amploare a problemelor de concurență identificate de Comisie în urma operațiunii [...] pe piața franceză a instalațiilor electrice de joasă tensiune, percepută la nivelul distribuției.

454 Rezultă că dreptul la apărare al Schneider nu a fost respectat sub mai multe aspecte.

455 Mai întâi, Schneider a fost lipsită de posibilitatea de a contesta în mod util pe fond teza Comisiei constând în reținerea, la nivelul distribuției, a consolidării poziției dominante deținute în Franța de Schneider în sectorul componentelor pentru tablouri divizionare și terminale, datorită poziției preponderente deținută de Legrand în privința echipamentelor ultraterminale.

- 456 Astfel, Schneider nu a avut ocazia să își prezinte în mod util observațiile în această privință, nici în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, și nici la audierea din 21 august 2001.
- 457 În caz contrar, Comisia ar fi putut să revină asupra poziției sale sau, dimpotrivă, să consolideze demonstrația tezei sale prin noi elemente, astfel încât Decizia ar fi putut fi diferită în orice situație.
- 458 În continuare, trebuie să se considere că Schneider nu a beneficiat de oportunitatea de a-și prezenta în mod util și la momentul oportun propunerile de cesionări de active cu o amploare suficientă pentru a permite rezolvarea problemelor de concurență identificate de Comisie pe piețele sectoriale franceze vizate.
- 459 Tribunalul arată, în această privință, că Schneider a subliniat în cadrul ședinței că efectiv nu a putut să propună în timp util remedii la problemele de concurență în temeiul cărora nu a contestat Decizia.
- 460 Schneider a putut fi astfel în mod indirect lipsită de posibilitatea de a obține o aprobare pe care Comisia ar fi putut să o dea remediilor propuse, dacă părțile care au făcut notificarea ar fi avut posibilitatea să prezinte la momentul oportun propuneri de renunțare la angajament de o amploare suficientă pentru a rezolva toate problemele concurențiale identificate de Comisie la nivelul distribuției în Franța.
- 461 Urmarea acestor nelegalități este cu atât mai gravă cu cât Comisia a arătat de mai multe ori în cadrul ședinței că remediile constituie singurul mijloc de

apărare față de o declarație de incompatibilitate a unei operațiuni de concentrare care intră sub incidența articolului 2 alineatul (3) din regulament.

- 462 Prin urmare, întrucât Decizia este viciată prin încălcarea dreptului la apărare, motivul trebuie admis.
- 463 În aceste condiții, Decizia trebuie anulată, fără a fi necesară pronunțarea asupra celorlalte motive și argumente invocate de Schneider în susținerea acțiunii și îndreptate în special împotriva aprecierii Comisiei asupra propunerilor de cesionări de active prezentate de Schneider având ca scop să facă operațiunea de concentrare compatibilă cu piața comună.
- 464 Într-adevăr, în temeiul articolului 233 CE, revine Comisiei să ia măsurile impuse de executarea prezentei hotărâri de anulare.
- 465 Aceste măsuri de executare trebuie să respecte motivele ce constituie susținerea necesară a dispozitivului hotărârii (a se vedea Hotărârea Curții din 26 aprilie 1988, Asteris și alții/Comisia, 97/86, 99/86, 193/86 și 215/86, Rec., p. 2181, punctul 27). Motivele pertinente ale prezentei hotărâri presupun în special, în ipoteza în care ar fi reluată examinarea compatibilității operațiunii notificate, ca, în privința piețelor sectoriale naționale afectate în legătură cu care analiza economică conținută în Decizie nu a fost îndepărtată prin prezenta hotărâre, respectiv piețele sectoriale franceze, să i se dea posibilitatea Schneider să își susțină în mod util apărarea și, după caz, să propună măsuri corective care să răspundă criticilor reținute și precizate în prealabil de Comisie.”

- 58 Pe cale de consecință, prin Hotărârea din 22 octombrie 2002, *Schneider Electric/Comisia* (T-77/02, Rec., p. II-4201, denumită în continuare „Hotărârea Schneider II”), Tribunalul a anulat decizia de dizolvare a fuziunii, pentru motivul că aceasta reprezenta o măsură de aplicare a deciziei de incompatibilitate ce a fost anulată, fără să fi fost necesară examinarea celorlalte motive de nelegalitate invocate în mod autonom împotriva deciziei de dizolvare a fuziunii.
- 59 Comisia nu a declarat recurs împotriva Hotărârilor Schneider I și Schneider II, ce au dobândit așadar autoritate de lucru judecat.
- 60 Prin scrisoarea din 29 octombrie 2002, Schneider a subliniat importanța și gravele consecințe financiare ale termenelor de procedură și a confirmat că măsurile sale corective referitoare la Franța, din 24 septembrie 2001, puteau servi drept bază provizorie pentru reexaminarea compatibilității operațiunii, în așteptarea invocării unor eventuale obiecții.
- 61 Comisia a publicat în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* din 15 noiembrie 2002 (JO 2002, C 279, p. 22) un aviz referitor la reluarea controlului operațiunii, precizând că, în temeiul articolului 10 alineatul (5) din regulament, termenele de examinare se vor aplica începând cu 23 octombrie 2002, a doua zi după pronunțarea Hotărârii Schneider I. Comisia a adăugat că, după prima analiză a etapei I și fără a aduce atingere unei decizii finale, operațiunea putea intra sub incidența regulamentului și a invitat terții să transmită eventualele observații.
- 62 Prin comunicarea privind obiecțiunile din 13 noiembrie 2002, Comisia a informat Schneider că operațiunea era susceptibilă să aducă atingere concurenței pe piețele sectoriale franceze, din cauza suprapunerilor importante ale cotelor de piață deținute de Schneider și Legrand, a dispariției rivalității lor tradiționale, a importanței mărcilor deținute de entitatea Schneider-Legrand, a puterii acestora asupra distribuitorilor angro și a incapacității oricărui concurent de a se substitui presiunii concurențiale exercitate de Legrand înainte de punerea în aplicare a operațiunii.

63 Comisia a arătat în special:

„Astfel, operațiunea are ca rezultat, pe fiecare dintre piețele afectate pe care una sau cealaltă parte se afla în poziție dominantă înaintea operațiunii, eliminarea unui concurent imediat, care singur era în măsură să exercite o constrângere concurențială asupra întreprinderii dominante grație consolidării poziției sale pe pozițiile foarte puternice ale aceluiași grup pe alte segmente ale aceluiași sector, în special în ceea ce privește notorietatea mărcilor sale și relațiile comerciale cu distribuitorii angro.”

64 La 14 noiembrie 2002, Schneider a propus Comisiei măsuri corective având ca obiect eliminarea suprapunerilor de activități între Schneider și Legrand pe piețele sectoriale franceze afectate.

65 Prin scrisoarea din 25 noiembrie 2002, Schneider a atras atenția Comisiei că, în lipsa examinării pe fiecare piață a efectelor operațiunii, argumentele dezvoltate în comunicarea privind obiecțiunile din 13 noiembrie 2002 păstrau o natură și o sferă de aplicare imprecise, prin excluderea demonstrării existenței unui efect anticoncurențial pe piețele afectate, și că acele considerații generale ale Comisiei era dezmințite de realitate.

66 Prin scrisoarea din 29 noiembrie 2002, Comisia a informat Schneider că măsurile corective pe care le-a prezentat în mod succesiv nu erau suficiente pentru eliminarea tuturor restricțiilor concurențiale ce decurgeau din operațiune, întrucât persistau îndoieli asupra viabilității și autonomiei activităților cedate și a caracterului inadecvat al măsurilor propuse pentru a crea o contrapondere la puterea entității Schneider/Legrand.

- 67 Prin Hotărârea din 29 noiembrie 2002, cour d'appel de Versailles (Franța), pronunțându-se pe calea măsurilor provizorii, a constatat că, prin încălcarea scrisorii din 12 ianuarie 2001, citată anterior, propunerile de măsuri corective ale societății Schneider nu fuseseră supuse acordului prealabil al președintelui societății Legrand și a dispus în consecință ca Schneider să retragă „propunerile de renunțare la investiția privind activele Legrand și neagreate de aceasta”.
- 68 Prin scrisoarea din 2 decembrie 2002, Schneider a criticat Comisia pentru că ar fi contestat viabilitatea și capacitatea măsurilor sale corective de a garanta menținerea unei situații concurențiale pe piețele franceze afectate și a declarat că, în acest stadiu foarte avansat al procedurii, poziția Comisiei nu mai făcea realistă continuarea discuțiilor. Prin urmare, pentru a pune capăt incertitudinii de mai mult de un an, Schneider a anunțat Comisia despre decizia de a vinde Legrand către Wendel-KKR.
- 69 Prin telefaxul din 3 decembrie 2002, Schneider și-a menținut decizia comunicată Comisiei, precizând că, în conformitate cu dispozițiile contractului de cesiune din 26 iulie 2002, realizarea vânzării Legrand către Wendel-KKR nu mai presupunea nicio inițiativă din partea sa și trebuia să se producă la 10 decembrie 2002.
- 70 Prin decizia din 4 decembrie 2002, Comisia a inițiat etapa a II-a a controlului operațiunii, concluzionând că măsurile corective propuse de Schneider nu permiteau, în stadiul actual al investigației, eliminarea îndoielilor serioase ce subzistau cu privire la compatibilitatea operațiunii, având în vedere efectele sale pe piețele sectoriale franceze identificate la punctele 782 și 783 din decizia de incompatibilitate.
- 71 Comisia a reținut în special că acele activități care erau propuse spre cesionare priveau active Legrand și apăreau în contradicție cu hotărârea pronunțată de cour d'appel de Versailles, iar în subsidiar a respins măsurile propuse pentru motive de viabilitate și de autonomie ale entităților implicate.

- 72 La 10 decembrie 2002 Schneider și-a cedat participația deținută în Legrand către Wendel-KKR, iar în ziua următoare a informat serviciile Comisiei cu privire la cesionare.
- 73 Prin scrisoarea din 13 decembrie 2002, Comisia a informat Schneider de închiderea procedurii de examinare pentru lipsă de obiect, din moment ce Schneider nu mai deținea controlul asupra Legrand.
- 74 La 10 februarie 2003, Schneider a introdus o acțiune în anulare împotriva deciziei de inițiere a etapei a II-a din 4 decembrie 2002 și a deciziei de închidere din 13 decembrie 2002 (cauza T-48/03).
- 75 Prin Ordonanțele din 29 octombrie 2004, Schneider Electric/Comisia (T-310/01 DEP și T-77/02 DEP), Tribunalul a stabilit, în sarcina Comisiei, cuantumul cheltuielilor de judecată recuperabile de către Schneider la 419 595,32 euro în cauza T-310/01 și de 426 275,06 euro în cauzele T-77/02 și T-77/02 R.
- 76 Prin Ordonanța din 31 ianuarie 2006, Schneider Electric/Comisia (T-48/03, Rec., p. II-111), Tribunalul a respins acțiunea în anulare T-48/03 ca inadmisibilă, pentru motivul că decizia de inițiere a etapei a II-a și decizia de închidere criticate nu constituiau, pentru Schneider, acte cauzatoare de prejudicii.
- 77 Împotriva acestei ordonanțe Schneider a declarat recurs prin cererea depusă la grefa Curții la 12 aprilie 2006.

78 Recursul a fost respins prin Ordonanța Curții din 9 martie 2007 (Schneider Electric/Comisia, C-188/06 P, nepublicată în Repertoriu, Rep., 2007, p. I-35*). În cuprinsul punctului 48 din această ordonanță Curtea a reținut că, optând pentru reluarea în etapa I a procedurii de control al operațiunii, Comisia a înțeles să tragă concluziile impuse de Hotărârea Schneider I, luând astfel toate măsurile necesare pentru garantarea absenței unei eventuale încălcări a dreptului la apărare al Schneider.

Procedura și concluziile părților

79 Schneider a introdus prezenta acțiune în despăgubiri prin cererea introductivă depusă la 10 octombrie 2003.

80 Prin decizia din 2 decembrie 2003, președintele Tribunalului a atribuit cauza Camerei a patra.

81 La 11 decembrie 2003, Tribunalul (Camera a patra) a adoptat o măsură de organizare a procedurii prin limitarea dezbaterilor la principiul angajării răspunderii extracontractuale a Comunității și la metodologia evaluării prejudiciului.

82 Prin Ordonanțele din 20 aprilie și 6 decembrie 2004, s-a admis intervenția în cauză a Republicii Federale Germania și a Republicii Franceze, prima în susținerea concluziilor Comisiei, cea de a doua în susținerea concluziilor Schneider.

- 83 La cererea Comisiei, la 13 octombrie 2004 Tribunalul a decis trimiterea cauzei la Camera a patra extinsă.
- 84 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a patra extinsă) a decis deschiderea procedurii orale și a formulat în scris întrebări părților, care au răspuns în termenele acordate.
- 85 Pledoariile și răspunsurile părților la întrebările Tribunalului au fost audiate în ședința din 25 aprilie 2007.
- 86 Schneider, susținută de Republica Franceză, a solicitat Tribunalului:

— în principal:

- obligarea Comunității la plata sumei de 1 663 734 716,76 euro, sub rezerva reducerii până la concurența cuantumului cheltuielilor de judecată recuperabile fixat prin Ordonanțele de stabilire a cheltuielilor de judecată pronunțate în cauzele T-310/01 DEP și T-77/02 DEP și a majorării aferente, pe de o parte, dobânzilor scadente din 4 decembrie 2002 până la efectuarea plății, la rata anuală de 4 % și, pe de altă parte, cuantumului impozitului aplicat asupra despăgubirii acordate, pe care Schneider va fi obligat să îl vireze la momentul plății;

— în subsidiar:

- declararea acțiunii ca fiind admisibilă;

- constatarea răspunderii extracontractuale a Comunității;
- stabilirea procedurii care va fi urmată în vederea determinării cuantumului prejudiciului indemnizabil suferit efectiv de Schneider;
- indiferent de situație, obligarea Comisiei la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

⁸⁷ Comisia, susținută de Republica Federală Germania, a solicitat Tribunalului:

- respingerea acțiunii în parte ca inadmisibilă și în tot ca neîntemeiată;
- obligarea Schneider la plata cheltuielilor de judecată

Cu privire la admisibilitate

Argumentele părților

⁸⁸ Fără a invoca excepția inadmisibilității în temeiul articolului 114 din Regulamentul de procedură, Comisia susține în apărare că emiterea de către Schneider a anumitor pretenții conține trimiteri globale la motivele invocate în susținerea celor trei acțiuni în anulare, T-310/01, T-77/02 și T-48/03, și care s-ar diferenția de argumentarea

prezentei acțiuni în despăgubiri prin obiectul sau prin denumirea acestora. Asemenea trimiteri globale nu ar îndeplini cerințele articolului 21 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție și ale articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

⁸⁹ Comisia se limitează astfel să conteste temeinicia singurului argument prezentat în cererea introductivă și, prin urmare, nu consideră că este obligată să răspundă argumentării dezvoltate în susținerea motivelor de anulare prezentate în cele trei acțiuni în anulare, din moment ce aceasta nu este reluată în prezenta cerere, ci doar amintită prin trimitere.

⁹⁰ În plus, Comisia subliniază că în cererea introductivă nu s-a depus niciun efort pentru identificarea, justificarea și calificarea naturii pretensei legături între comportamentul ce îi este imputat și fiecare dintre elementele de prejudiciu invocate.

⁹¹ Schneider răspunde în esență că prezentarea întregii argumentări pe care a dezvoltat-o în cererea introductivă îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile procedurale aplicabile și explicate de jurisprudență.

Aprecierea Tribunalului

⁹² Trebuie amintit că, în temeiul articolului 21 primul paragraf din Statutul Curții, aplicabil procedurii în fața Tribunalului prin aplicarea articolului 53 primul paragraf din același Statut, și al articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, orice cerere introductivă trebuie să indice obiectul litigiului și să conțină o expunere sumară a motivelor invocate.

93 Aceste mențiuni trebuie să fie suficient de clare și precise pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații. În vederea garantării securității juridice și a bunei administrări a justiției, este necesar ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază acțiunea să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil, din chiar textul cererii introductive (Ordonanța Tribunalului din 11 iulie 2005, *Internationaler Hilfsfonds/Comisia*, T-294/04, Rec., p. II-2719, punctul 23).

94 Pentru a îndeplini aceste cerințe, o cerere de reparare a prejudiciilor cauzate de o instituție comunitară trebuie să cuprindă elementele care să permită identificarea conduitei de care este acuzată instituția, a motivelor pentru care reclamantul consideră că există un raport de cauzalitate între această conduită și prejudiciul pe care pretinde că l-a suferit, precum și a caracterului și a întinderii prejudiciului (Hotărârea Tribunalului din 11 ianuarie 2002, *Biret et Cie/Consiliul*, T-210/00, Rec., p. II-47, punctul 34, menținută în recurs prin Hotărârea Curții din 30 septembrie 2003, *Biret et Cie/Consiliul*, C-94/02 P, Rec., p. II-10565).

95 În speță, în pofida importanței și a numărului lor, trimerile cuprinse în cererea introductivă la argumentarea invocată în susținerea motivelor de anulare în acțiunile T-310/01, T-77/02 și T-48/03 trebuie privite drept o simplă completare a expunerii din cererea introductivă a nelegalităților considerate a vicia comportamentul imputat Comisiei, expunere căreia Comisia nu îi contestă admisibilitatea din punct de vedere formal.

96 Având în vedere identitatea de părți și de teme juridic, respectiv nelegalitățile prezumate a afecta acțiunea Comisiei, care există între cele trei acțiuni în anulare și prezenta acțiune în despăgubiri, trebuie recunoscută admisibilitatea trimiterilor operate în argumentele din cuprinsul cererii introductive, ele însele admisibile, la expunerea motivelor dezvoltate în susținerea celor trei acțiuni în anulare.

97 De asemenea, trebuie respinsă argumentarea Comisiei referitoare la inadmisibilitatea cererii introductive, întrucât aceasta nu ar expune în mod valabil pretinsa legătură de cauzalitate între prejudiciul suferit și comportamentul imputat Comisiei.

98 Într-adevăr, se dovedește în fața Tribunalului că expunerea legăturii de cauzalitate conținută în cererea introductivă răspunde condițiilor minime de admisibilitate formală impuse cererilor introductive de către dispozițiile normative și de jurisprudență. Într-adevăr, Schneider susține suficient de clar și precis pentru a permite Comisiei să își prezinte apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe în mod util asupra pretențiilor de despăgubire invocate, că cele două nelegalități care afectează decizia de incompatibilitate i-au cauzat un prejudiciu direct și că acest comportament general adoptat de Comisie în cursul procedurii de control al operațiunii a împiedicat reclamanta să reducă acest prejudiciu la un quantum inferior celui al despăgubirii solicitate.

99 Prin urmare, trebuie respinse observațiile Comisiei în această privință și trebuie considerate ca fiind admisibile atât prezenta acțiune în despăgubiri, cât și întreaga argumentare invocată în susținerea acesteia.

Cu privire la fond

Argumentarea generală a părților

100 Schneider susține că reprezintă două încălcări suficient de grave ale normelor juridice care au ca obiect conferirea de drepturi particularilor cele două nelegalități constatate în decizia de incompatibilitate prin Hotărârea Schneider I, mai precis, pe de o parte, deficiențele analizei efectuate de Comisie a impactului operațiunii asupra piețelor sectoriale din afara Franței și, pe de altă parte, nerespectarea dreptului la

apărare al reclamantei rezultată din enumerarea incompletă a faptelor în cuprinsul comunicării privind obiecțiunile din 3 august 2001, a obiecțiunii întemeiate pe consolidarea, în privința piețelor franceze de instalații electrice de joasă tensiune percepute la nivelul distribuției angro, a poziției dominante a societății Schneider în sectorul componentelor pentru tablouri divizionare și terminale pe poziția preponderentă a societății Legrand asupra segmentelor de echipamente ultraterminale.

¹⁰¹ Punerea în aplicare a operațiunii nu ar fi putut avea loc numai din cauza comportamentului nelegal al Comisiei. Ar rezulta că cele două nelegalități grave care ar afecta decizia de incompatibilitate au avut mai întâi drept consecință directă deprecierea valorii activelor reclamantei, reprezentată, în primul rând, de pierderea contabilă înregistrată asupra activelor Legrand, în al doilea rând de un beneficiu nerealizat din cauza imposibilității realizării acțiunilor comune planificate din Operațiune și distrugerii ulterioare a strategiei industriale a grupului și, în sfârșit, în al treilea rând, de impactul negativ asupra reputației reclamantei.

¹⁰² De asemenea, decizia de incompatibilitate ar fi constrâns direct Schneider să efectueze, pe de o parte, cheltuieli cu costurile privind onorariile mandatarului ad-hoc intervenit în cadrul procedurii administrative de dizolvare a fuziunii dintre Schneider și Legrand și a reexaminării operațiunii efectuate începând cu ziua următoare datei pronunțării Hotărârilor Schneider I și Schneider II și, pe de altă parte, cheltuielile efectuate în cadrul acțiunilor T-310/01, T-77/02 și T-77/02 R, introduse la Tribunal, cu deducerea cuantumului cheltuielilor de judecată recuperabile și deja alocate Schneider prin cele două Ordonanțe de stabilire a cheltuielilor de judecată din 29 octombrie 2004, Schneider Electric/Comisia (T-310/01 DEP și T-77/02 DEP), citate anterior.

¹⁰³ Comportamentul ostil manifestat de Comisie în privința Schneider în cursul operațiunii de control ar fi continuat și s-ar fi agravat după adoptarea deciziei de incompatibilitate, ceea ce, fără a reprezenta cauza prejudiciului inițial, ar fi contribuit totuși la stabilirea întinderii sale finale.

- 104 Într-adevăr, prin atitudinea sa Comisia ar fi agravat, pe de o parte, prejudiciul suferit inițial în urma deciziei de incompatibilitate și, pe de altă parte, ar fi cauzat reclamantei prejudicii suplimentare sub forma anumitor cheltuieli pe care aceasta a trebuit să le efectueze începând cu 10 octombrie 2001.
- 105 În primul rând, încă de la începutul procedurii de control, Comisia ar fi fost lipsită de loialitate față de Schneider, apoi, ulterior deciziei de incompatibilitate, ar fi încălcat dreptul reclamantei de a fi audiată de o autoritate imparțială și de asemenea ar fi încălcat în mod grav competența exclusivă de control pe care regulamentul o rezervă instituției. În cursul reexaminării operațiunii, Comisia nu ar fi pus în executare cu bună-credință Hotărârea Schneider I, ar fi încălcat din nou dreptul la apărare al reclamantei și, în sfârșit, ar fi efectuat o analiză eronată, neloială și discriminatorie a măsurilor sale corective.
- 106 În al doilea rând, intransigența pe care Comisia a manifestat-o în stabilirea condițiilor și a termenului de dizolvare a fuziunii dintre Schneider și Legrand ar fi condus Schneider să efectueze diverse cheltuieli cu onorariile privind consultanța juridică, bancară și fiscală, în vederea explorării diverselor modalități posibile de dizolvare a fuziunii. În sfârșit, prin instrumentarea tensiunilor survenite între Schneider și Legrand în ziua următoare deciziei de incompatibilitate, Comisia ar fi determinat Legrand să introducă împotriva Schneider o acțiune judiciară în Franța în luna noiembrie 2002, apoi ar fi opus decizia instanței naționale tentativei reclamantei de a obține constatarea compatibilității operațiunii cu piața comună. De aici ar fi rezultat noi cheltuieli, cu care Schneider nu ar fi trebuit să se confrunte niciodată.
- 107 Comisia răspunde, în esență, că niciuna dintre cele două nelegalități constatate de Hotărârea Schneider I în decizia de incompatibilitate nu prezintă o gravitate suficientă pentru a putea constitui o culpă de natură să determine răspunderea extracontractuală a Comunității față de Schneider.

108 Celelalte preținse comportamente culpabile nu ar fi deloc dovedite și, în orice situație, nu s-ar analiza în calitate de încălcări suficient de grave ale dreptului comunitar, susceptibile să constituie o culpă de natură să determine răspunderea Comunității.

109 În ceea ce privește cuantumul prejudiciului, Schneider susține că pierderea de valoare înregistrată asupra activelor sale s-ar fi ridicat, la data deciziei nelegale de incompatibilitate, 10 octombrie 2001, la o sumă cuprinsă între 2,483 și 3,326 miliarde de euro. Acest prejudiciu ar fi variat în continuare, pentru a se limita în final la 1 663 734 716,76 euro, incluzând cheltuielile ocazionate reclamantei de întregul comportament culpabil al Comisiei.

110 Decizia de incompatibilitate ar fi cauzat Schneider o pierdere de valoare a activelor între data anunțului OPS cu privire la acțiunile Legrand, în ianuarie 2001, și data punerii în aplicare a contractului de cesiune, în luna decembrie 2002. Această pierdere ar cuprinde pierderea contabilă constatată asupra activelor Legrand, un beneficiu nerealizat din cauza imposibilității realizării acțiunilor comune planificate ale operațiunii, afectarea subsecventă a strategiei industriale a Schneider și un prejudiciu de imagine.

111 Comisia răspunde că nu a fost dovedit niciun prejudiciu. În această privință, contestă atât caracterul real și cert al preținsei depreciere a activelor, precum și metoda propusă de Schneider pentru evaluarea acestui element al prejudiciului. În plus, reclamantei i-ar fi revenit obligația să nu efectueze cheltuieli cu onorarii excesive începând cu ziua următoare deciziei de incompatibilitate. Comisia își rezervă dreptul de a analiza în detaliu facturile depuse în susținerea acestor cereri și posibilitatea de a completa și de a adapta metodologia de evaluare a prejudiciului.

- 112 În orice caz, Comisia neagă existența unei legături de cauzalitate între comportamentele ce îi sunt imputate și preținsele diferite elemente ale prejudiciului. În această privință, Comisia subliniază caracterul pur ipotetic al principiului invocat de Schneider, conform căruia, în lipsa nelegalităților imputate Comisiei, operațiunea ar fi fost autorizată și finalizată.

Considerații introductive ale Tribunalului

- 113 Trebuie amintit în prealabil că, după cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă, angajarea răspunderii extracontractuale a Comunității, în sensul articolului 288 al doilea paragraf CE, pentru conduita ilicită a organelor sale este supusă întrunirii mai multor condiții, și anume nelegalitatea comportamentului imputat instituției, caracterul real al prejudiciului și existența unei legături de cauzalitate între conduita invocată și prejudiciul pretins (Hotărârea Curții din 29 septembrie 1982, *Oleifici Mediteranei/CEE*, 26/81, Rec., p. 3057, punctul 16, și Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2005, *Beamglow/Parlamentul European și alții*, T-383/00, Rec., p. II-5459, punctul 95).
- 114 În cazul în care, precum în speță, nelegalitatea unui act juridic este invocată drept temei al acțiunii în despăgubiri, pentru a putea fi de natură să determine răspunderea extracontractuală a Comunității, aceasta trebuie să constituie o încălcare suficient de gravă a unei norme juridice care are ca obiect conferirea de drepturi particularilor.
- 115 În această privință, criteriul decisiv este nerespectarea manifestă și gravă, de către o instituție comunitară, a limitelor impuse puterii sale de apreciere [Hotărârea Curții din 19 aprilie 2007, *Holcim (Deutschland)/Comisia*, C-282/05 P, Rep., p. I-2941, punctul 47).

- 116 Regimul stabilit de Curte în materie de răspundere extracontractuală a Comunității ia în considerare în special complexitatea situațiilor pe care trebuie să le soluționeze, dificultățile de aplicare sau de interpretare a textelor și, mai ales, marja de apreciere de care dispune emitentul actului invocat [Hotărârea Holcim (Deutschland)/Comisia, punctul 50].
- 117 Atunci când instituția pusă în discuție nu dispune decât de o marjă de apreciere considerabil redusă sau chiar inexistentă, simpla încălcare a dreptului comunitar poate fi suficientă pentru a se stabili existența unei încălcări suficient de grave a dreptului comunitar [Hotărârea Holcim (Deutschland)/Comisia, punctul 47].
- 118 Același lucru este valabil atunci când instituția pârâtă nu îndeplinește obligația generală de diligență (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 27 martie 1990, Grifoni/CEEA, C-308/87, Rec., p. I-1203, punctele 13 și 14) sau recurge la o aplicare deviată a normelor materiale sau procedurale pertinente (Hotărârea Curții din 14 iulie 1967, Kampfmeier și alții/Comisia, 5/66, 7/66 și 13/66-24/66, Rec., p. 317, 339 și 340).
- 119 În plus, părții care pune în discuție răspunderea Comunității îi revine obligația să aducă probe concludente în ceea ce privește existența sau întinderea prejudiciului pe care îl invocă și să dovedească o legătură suficient de directă de la cauză la efect între acest prejudiciu și comportamentul incriminat al instituției în discuție (Hotărârea Curții din 4 octombrie 1979, Dumortier Frères și alții/Consiliul, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 și 45/79, Rec., p. 3091, punctul 21, Hotărârea Tribunalului din 24 octombrie 2000, Fresh Marine/Comisia, T-178/98, Rec., p. II-3331, punctul 118, menținută în recurs prin Hotărârea Curții din 10 iulie 2003, Comisia/Fresh Marine, C-472/00 P, Rec., p. I-7541).

- 120 În cazul în care una dintre cele trei condiții de angajare a răspunderii extracontractuale a Comunității nu este îndeplinită, pretențiile de despăgubire trebuie să fie respinse, fără a fi necesară examinarea celorlalte două condiții (Hotărârea Curții din 15 septembrie 1994, KYDEP/Consiliul și Comisia, C-146/91, Rec., p. I-4199, punctul 81, și Hotărârea Tribunalului din 20 februarie 2002, Förde-Reederei/Consiliul și Comisia, T-170/00, Rec., p. II-515, punctul 37), instanța comunitară nefiind în plus obligată să urmeze un ordin de examinare determinat (Hotărârea Curții din 9 septembrie 1999, Lucaccioni/Comisia, C-257/98 P, Rec., p. I-5251, punctul 13).
- 121 În acest cadru, Comisia susține că, în măsura în care răspunderea sa financiară ar fi angajată în împrejurări precum cele din cauză, capacitatea sa de a-și exercita pe deplin funcția de regulator în domeniul concurenței pe care i-o conferă Tratatul CE ar fi compromisă, din cauza efectului inhibant asupra controlului concentrărilor care ar putea genera riscul de a fi nevoită să suporte prejudiciile invocate de întreprinderile implicate.
- 122 Trebuie admis că s-ar putea produce un asemenea efect, contrar interesului general comunitar, dacă noțiunea de încălcare gravă a dreptului comunitar ar fi percepută ca incluzând toate erorile sau comportamentele culpabile care, deși prezintă un grad cert de gravitate, nu sunt străine prin natura sau prin amploarea acestora de comportamentul normal al unei instituții însărcinate să urmărească aplicarea regulilor de concurență, care sunt complexe, delicate și supuse unei importante marje de interpretare.
- 123 Așadar, nu poate fi considerată ca reprezentând o încălcare suficient de gravă a dreptului comunitar, în vederea angajării răspunderii extracontractuale a Comunității, neîndeplinirea unei obligații legale, care, indiferent cât ar fi de regretabilă, poate fi explicată prin constrângeri obiective ce grevează instituția și agenții acesteia prin efectul dispozițiilor care reglementează controlul concentrărilor.

124 În schimb, este recunoscut dreptul la repararea prejudiciilor care rezultă din comportamentul instituției atunci când acesta se transpune printr-un act vădit contrar normei juridice și prejudiciabil în mod grav pentru interesele terților instituției și care nu și-ar putea găsi nici justificarea, nici explicația, în constrângerile specifice care se impun în mod obiectiv serviciului în cadrul unei funcționări normale.

125 O astfel de definiție a pragului de angajare a răspunderii extracontractuale a Comunității este de natură să protejeze marja de manevră și libertatea de apreciere de care trebuie să beneficieze, în interesul general, autoritatea comunitară cu atribuții de regulator în domeniul concurenței, atât în deciziile acesteia de oportunitate, cât și în aprecierea și aplicarea dispozițiilor pertinente din dreptul comunitar primar și derivat, asigurându-se în același timp că terții nu suportă consecințele neîndeplinirii flagrante și de neiertat a unor obligații.

126 Trebuie analizat dacă, în lumina acestor principii, Comisia a săvârșit încălcări suficiente de grave ale normelor de drept având ca obiect crearea de drepturi în beneficiul particularilor, prin adoptarea deciziei de incompatibilitate anulată prin Hotărârea Schneider I, înainte de a avea în vedere elementele de agravare a prejudiciului întemeiate pe comportamentul de ansamblu adoptat de către instituție în cursul procedurii de control al operațiunii.

Cu privire la nelegalitățile ce afectează decizia de incompatibilitate

Cu privire la deficiențele constatate în analiza impactului operațiunii

— Argumentele părților

127 Schneider susține că erorile, omisiunile și contradicțiile constatate de Hotărârea Schneider I în decizia de incompatibilitate la nivelul aprecierii impactului operațiunii

pe piețele sectoriale din afara Franței constituie nelegalități suficient de grave, care nu pot justifica nici complexitatea controlului operațiunii, nici eventuale restricții de timp, ținând seama de suspendarea intervenită în termenul de patru luni acordat Comisiei pentru a se pronunța cu privire la compatibilitatea operațiunii.

- ¹²⁸ Comisia răspunde că, în lipsa probei privind depășirea vădită și gravă a limitelor ce se impun puterii sale largi de apreciere, aceste nelegalități nu sunt suficient de grave, având în vedere complexitatea situațiilor examinate, caracterul prospectiv al analizelor piețelor și necesitatea celerității procedurii de control. În orice caz, Tribunalul ar fi precizat, la punctul 412 din Hotărârea Schneider I, că erorile Comisiei nu erau de natură să determine anularea deciziei de incompatibilitate.

— Aprecierea Tribunalului

- ¹²⁹ În principiu, nu este exclus ca vicii vădite și grave care afectează analiza economică subsecventă deciziilor luate în temeiul politicii de concurență să poată constitui încălcări ale normei juridice suficient de grave pentru a angaja răspunderea extra-contractuală a Comunității.

- ¹³⁰ Cu toate acestea, o asemenea constatare impune mai întâi verificarea dacă norma nerespectată prin analiza defectuoasă este menită să confere drepturi particularilor. Or, deși anumite principii și anumite reguli față de care analiza concurențială este ținută să se conformeze au într-adevăr natura unor norme destinate să confere drepturi particularilor, nu toate normele de drept primar sau derivat ori deduse din jurisprudență pe care Comisia trebuie să le respecte în aprecierile sale economice pot fi considerate de la bun început ca având un asemenea caracter.

131 Trebuie de asemenea ținut seama de faptul că analizele economice necesare calificării unei situații sau a unei operațiuni în dreptul concurenței sunt în general, atât pe plan factual, cât și pe cel al raționamentului elaborat pornind de la descrierea lor, enunțuri intelectuale complexe și dificile, în care pot interveni anumite insuficiențe, precum aproximări, incoerențe, chiar anumite omisiuni, ținând seama de restricțiile de termen impuse instituției. Acest lucru este valabil cu atât mai mult atunci când, cum este cazul controlului concentrărilor, analiza conține un aspect prospectiv. În aceste condiții, este posibil ca gravitatea unei insuficiențe de înregistrări sau logice să nu constituie întotdeauna o circumstanță suficientă pentru a determina angajarea răspunderii comunitare.

132 În sfârșit, trebuie amintit că, în scopul menținerii autorității politicii comunitare privind concurența, Comisia dispune de o marjă de apreciere, ceea ce presupune că nu se poate aștepta de la aceasta o practică riguros de constantă și invariabilă în cadrul aplicării normelor pertinente și, în mod corelativ, că beneficiază de o anumită latitudine în alegerea instrumentelor econometrice aflate la dispoziția sa, precum și în alegerea perspectivelor de abordare adecvate pentru studiul unui fenomen (a se vedea, de exemplu, pentru definiția pieței relevante, Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 2003, *British Airways/Comisia*, T-219/99, Rec., p. II-5917, punctele 89 și următoarele, menținută în recurs prin Hotărârea Curții din 15 martie 2007, *British Airways/Comisia*, C-95/04 P, Rep., p. I-2331), cu condiția ca aceste alegeri să nu contravină în mod vădit regulilor acceptate ale disciplinei economice și să fie aplicate în mod consecvent.

133 Cu toate acestea, în speță nu este necesară nicidecum pronunțarea cu privire la aspectul dacă cele trei considerații care precedă permit să se considere că viciile ce afectează analiza economică a efectelor planificate ale operațiunii pe piețele sectoriale relevante din afara Franței depășesc pragul dincolo de care trebuie angajată răspunderea extracontractuală a Comunității.

- 134 Într-adevăr, deficiențele constatate prin Hotărârea Schneider I în analiza impactului operațiunii pe piețele sectoriale naționale din afara Franței nu au putut avea vreo influență asupra constatării incompatibilității operațiunii cu piața comună, soluție la care Comisia a ajuns în final în decizia de incompatibilitate.
- 135 Chiar în absența acestei încălcări a dreptului comunitar, Comisia nu ar fi fost în măsură să autorizeze operațiunea în acel stadiu, din moment ce, potrivit punctului 413 din Hotărârea Schneider I, erorile constatate nu puteau prin ele însele să fie suficiente pentru a repune în discuție obiecțiile pe care Comisia le reținuse în privința fiecăreia dintre piețele sectoriale franceze enumerate în considerentele 782 și 783 din decizia de incompatibilitate. Având în vedere elementele de fapt conținute în decizia de incompatibilitate, nu era posibilă, potrivit punctului 415 din aceeași hotărâre, neacceptarea concluziei Comisiei potrivit căreia operațiunea ar crea sau ar consolida pe piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune, pe care fiecare dintre cele două părți era deja foarte puternică, o poziție dominantă având drept consecință, în sensul articolului 2 alineatul (3) din regulament, ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia.
- 136 Dacă aceasta nu are efect asupra caracterizării operațiunii în privința piețelor sectoriale franceze, totuși critica analizei economice a deciziei de incompatibilitate nu este redundantă în Hotărârea Schneider I, deoarece are drept consecință infirmarea aprecierii de compatibilitate privind celelalte piețe și, prin urmare, restrângerea examinării respectării dreptului la apărare la singurul aspect al deciziei de incompatibilitate care rămâne valid, respectiv cel privind piețele sectoriale franceze.
- 137 Pentru a ajunge la acest rezultat, ar fi suficient ca analiza economică a impactului operațiunii să fie declarată lipsită de valoare probatorie, cum s-a procedat la punctul 411 din Hotărârea Schneider I, în această privință neavând importanță aspectul dacă, în plus, acest viciu constituia o încălcare suficient de gravă a dreptului comunitar.

138 Prin urmare, critica referitoare la analiza economică defectuoasă conținută în decizia de incompatibilitate este, prin construcție, improprie pentru a fi putut determina, doar aceasta, anumite consecințe asupra continuării procedurii și nici pentru a fi putut ocaziona, prin urmare, față de Schneider, un prejudiciu distinct de cel generat eventual de încălcarea dreptului său la apărare.

139 Singurul viciu al deciziei de incompatibilitate care, potrivit Hotărârii Schneider I, este susceptibil să fi lipsit reclamanta de posibilitatea de a obține o decizie favorabilă realizării operațiunii constă așadar în dezacordul constatat între comunicarea privind obiecțiunile din 3 august 2001 și însăși decizia de incompatibilitate, în legătură cu obiecția întemeiată pe consolidarea pozițiilor părților la operațiune. Prin urmare, natura și gravitatea acestui unic viciu al deciziei de incompatibilitate trebuie evaluate pentru stabilirea faptului dacă prin această decizie a fost depășit pragul de angajare a răspunderii comunitare.

Cu privire la încălcarea dreptului la apărare al lui Schneider

— Argumentele părților

140 Schneider amintește că, în comunicarea privind obiecțiunile din 3 august 2001, Comisia nu a invocat într-un mod suficient de clar și precis obiecțiunea privind compatibilitatea operațiunii întemeiată pe consolidarea, pe piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune percepute la nivelul distribuției angro, a poziției dominante deținute de Schneider în sectorul componentelor pentru tablouri divizionare și terminale pe poziția preponderentă deținută de Legrand pe segmentele de echipamente ultraterminale, lipsind astfel reclamanta de posibilitatea de a contesta temeinicia acestei obiecțiuni în cursul procedurii administrative de control și de a prezenta în mod util măsuri corective.

- 141 Totuși, Schneider ar fi furnizat Comisiei încă de la momentul notificării informațiile privind presupusele legături existente între segmentele de piață 4 și 5 implicate și pozițiile respective ale părților la operațiune pe aceste segmente în Franța, subliniind de la bun început lipsa efectelor de portofoliu. Cu toate acestea, Comisia nu ar fi amintit această obiecție decât la 24 septembrie 2001, în momentul în care termenul normal de prezentare a măsurilor corective se scursese și doar la câteva zile de la finalizarea procedurii de control al operațiunii.
- 142 Comisia răspunde că dezacordul între comunicarea privind obiecțiunile din 3 august 2001 și decizia de incompatibilitate rezultă nu dintr-o absență totală, ci doar dintr-o lipsă de claritate și de precizie a obiecției privind consolidarea, întrucât comunicarea privind obiecțiunile ar fi menționat într-adevăr această problemă în cadrul mai multor considerente.
- 143 Încălcarea dreptului la apărare al Schneider nu ar fi suficient de gravă, având în vedere elaborarea în termen scurt a comunicării privind obiecțiunile, aprecierea complexă atât a tuturor argumentelor de fond, între care obiecția privind consolidarea nu constituia decât unul dintre elementele pertinente, cât și a măsurilor corective propuse de Schneider.
- 144 Împrejurarea că reclamanta a furnizat Comisiei informații care demonstau că operațiunea nu prezenta nicio problemă de consolidare ar reduce și mai mult gravitatea erorii de procedură săvârșite.

— Aprecierea Tribunalului

- 145 Trebuie amintit că, înainte de a lua o decizie de constatare a incompatibilității unei operațiuni de concentrare cu piața comună, Comisia este obligată în temeiul

articolului 18 alineatul (1) din regulament să ofere întreprinderilor care au făcut notificarea posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile asupra obiecțiilor reținute împotriva lor, în toate stadiile procedurii până la consultarea Comitetului consultativ.

¹⁴⁶ În plus, din articolul 18 alineatul (3) din regulament rezultă că decizia Comisiei este fundamentată numai pe obiecțiile asupra cărora întreprinderile implicate au putut să își prezinte observațiile și că dreptul la apărare este respectat în totalitate în cadrul procedurii.

¹⁴⁷ În calitate de destinatari ai deciziilor unei autorități publice care le afectează interesele în mod semnificativ, întreprinderilor implicate într-o operațiune de concentrare de dimensiune comunitară trebuie, într-adevăr, să li se dea posibilitatea să își exprime în mod util punctul de vedere și, în acest scop, trebuie să fie informate în timp util cu privire la aspectele esențiale ale obiecțiunilor pe care Comisia le ridică împotriva operațiunii notificate a acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 23 octombrie 1974, *Transocean Marine Paint/Comisia*, 17/74, Rec., p. 1063, punctul 15, și Hotărârea Tribunalului din 4 martie 1999, *Assicurazioni Generali și Unicredito/Comisia*, T-87/96, Rec., p. II-203, punctul 88).

¹⁴⁸ În această privință, comunicarea privind obiecțiunile prezintă o importanță deosebită, întrucât este menită în mod specific să permită întreprinderilor implicate să reacționeze față de preocupările exprimate de instituția cu atribuții de regulator în domeniul concurenței, pe de o parte, exprimându-și punctul de vedere cu privire la acestea, pe de altă parte, având în vedere să supună Comisiei măsuri destinate să corecteze impactul negativ al operațiunii notificate.

¹⁴⁹ Această garanție, care se numără printre garanțiile fundamentale pe care ordinea juridică comunitară le prevede pentru îndeplinirea procedurilor administrative, are o importanță deosebită pentru controlul operațiunilor de concentrare între întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 21 noiembrie 1991, *Technische Universität München*, C-269/90, Rec., p. I-5469, punctul 14).

- 150 Într-adevăr, în această privință trebuie luate în considerare atât importanța intereselor financiare și mizele de natură industrială inerente unei operațiuni de concentrare de dimensiune comunitară, cât și sfera de aplicare considerabilă a competențelor de control de care dispune Comisia pentru regularizarea concurenței pe piața comună.
- 151 Rezultă că Schneider invocă încălcarea unei norme având ca obiect conferirea de drepturi particularilor.
- 152 În această împrejurare, constituie o încălcare vădită și gravă a articolului 18 alineatele (1) și (3) din regulament redactarea de către Comisie, precum în cauză, a unei comunicări privind obiecțiunile într-o asemenea modalitate încât, după cum rezultă din Hotărârea Schneider I, reclamanta nu putea să cunoască faptul că, în lipsa prezentării măsurilor corective menite să reducă sau să elimine situațiile de consolidare între pozițiile sale și cele deținute de Legrand pe piețele sectoriale franceze, nu avea nicio posibilitate să obțină declararea operațiunii ca fiind compatibilă cu piața comună.
- 153 Astfel, măsurile corective acordate de Schneider în luna septembrie 2001, inclusiv retragerea Legrand de pe piețele componentelor pentru tablouri electrice de pe întreg SEE, nu erau de natură în mod obiectiv să rezolve problema specifică a consolidării pe piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune percepute la nivelul distribuției angro a poziției dominante deținute de Schneider în sectorul componentelor pentru tablourile divizionare și terminale pe poziția preponderentă deținută de Legrand pe segmentele echipamentelor ultraterminale.
- 154 Această încălcare a dreptului la apărare nu își poate găsi nici justificarea și nici explicația în constrângerile specifice la care sunt supuse în mod obiectiv serviciile din

cadrul Comisiei. Neîndeplinirea obligațiilor în discuție, față de care nici existența, nici conținutul acesteia nu sunt contestate de către instituție, atrage după sine așadar, în sarcina Comunității, o obligație de reparare a consecințelor sale prejudiciabile.

155 Într-adevăr, argumentul întemeiat de pârâtă pe dificultatea inerentă realizării unei analize complexe a piețelor cu o restricție de timp foarte rigidă este lipsit de relevanță, din moment ce faptul generator de prejudiciu avut în vedere în acest context nu este analiza piețelor relevante prin comunicarea privind obiecțiunile sau prin decizia de incompatibilitate, ci omiterea, în comunicarea privind obiecțiunile, a unei mențiuni esențiale prin consecințele sale și în dispozitivul deciziei de incompatibilitate, care nu presupune nicio dificultate tehnică deosebită, nu necesită nicio examinare specifică suplimentară care nu ar fi putut fi realizată din rațiuni de timp și a cărei lipsă nu poate fi atribuită unei probleme de redactare fortuită sau accidentală pe care lecturarea de ansamblu a comunicării privind obiecțiunile ar permite să o compenseze.

156 Rezultă că, în cauză, nerespectarea dreptului la apărare al Schneider trebuie privită drept o nerespectare vădită și gravă de către Comisie a limitelor care i se impun și constituie, în sine, o încălcare suficient de gravă a unei norme juridice având ca obiect conferirea de drepturi particularilor.

157 Nerespectarea dreptului la apărare al Schneider constituie așadar, din partea Comisiei, o culpă de natură să angajeze răspunderea extracontractuală a Comunității, cu condiția dovedirii, pe de altă parte, a existenței unui prejudiciu real și cert și a legăturii suficient de directe de la cauză la efect între acest prejudiciu și încălcarea suficient de gravă a dreptului comunitar ce constituie comportamentul culpabil.

158 Înainte de a analiza dacă sunt reunite aceste două ultime condiții, Tribunalului îi revine și sarcina să examineze dacă, în privința reclamantei, Comisia nu a adoptat, în cursul procedurii de control al operațiunii, un comportament general nelegal din care ar fi rezultat, după cum susține Schneider, fie o agravare a prejudiciului cauzat prin decizia nelegală de incompatibilitate, fie un prejudiciu distinct, constituit de noile cheltuieli ocazionate reclamantei.

159 În măsura în care criticile pe care reclamanta le adresează Comisiei în plus față de cele care au fost constatate prin Hotărârea Schneider I sunt suplimentare față de acestea și constituie, așadar, după caz, circumstanțe generatoare de prejudicii, corelate cu nelegalitățile principale, aceste critici trebuie analizate prin prisma criteriilor generale de angajare a răspunderii extracontractuale a Comunității, care presupun, după cum s-a arătat la punctele 113-126 de mai sus, o încălcare suficient de gravă a normei juridice de către instituția comunitară.

Cu privire la celelalte nelegalități ale comportamentului Comisiei prezumate a fi agravat pretinsul prejudiciu suferit în urma deciziei de incompatibilitate sau a fi ocazionat un prejudiciu distinct

Cu privire la lipsa de loialitate

— Argumentele părților

160 Schneider consideră că, în privința sa, Comisia a fost lipsită de loialitate întreținând în mod nelegal ideea că era posibilă o decizie de compatibilitate a operațiunii, fără a o

avertiza din timp că intenționa să interzică operațiunea și fără să semnaleze existența unor obstacole dirimante în calea autorizării operațiunii.

161 În fapt, Comisia nu ar fi informat niciodată Schneider, înainte de 24 septembrie 2001, cu privire la obiecția privind consolidarea, deși dispusese de elemente pentru a soluționa acest aspect cu mult înainte de redactarea comunicării privind obiecțiunile din 3 august 2001. Pozițiile preponderente ale părților implicate în operațiune pe piețele sectoriale vizate și importanța vectorilor de distribuție ar fi fost dezvoltate pe larg în formularul CO și rapid identificate de Comisie.

162 Încă din luna mai 2001, Comisia ar fi dispus de elemente care o vor determina să afirme, în luna octombrie 2001, că această consolidare a pozițiilor respective ale părților care au făcut notificarea constituia un obstacol în calea concentrării.

163 Această lipsă de loialitate ar fi confirmată de declarația comisarului pentru concurență, publicată în „*Le Monde*” din 8 noiembrie 2001, potrivit căreia „[...] atunci când puterea întreprinderilor chiar înainte de fuziune se prezintă astfel încât nu poate fi identificată nicio «măsură corectivă», Comisia nu are altă alegere decât să interzică fuziunea [...]”.

164 Comisia răspunde că, în luna mai 2001, nu dispunea de toate elementele necesare pentru finalizarea unei analize concurențiale și pentru identificarea eventualelor probleme de concurență. Ar fi fost cel puțin prematur ca, încă din acel moment, Comisia să își exprime opoziția de principiu față de operațiune, în afară de cazul în care și-ar fi încălcat obligația de discreție și principiul bunei administrări.

165 Declarația comisarului ar fi lipsită de relevanță, deoarece ar fi ulterioară deciziei de incompatibilitate și s-ar limita să prezinte *a posteriori* concluziile Comisiei.

166 În orice caz, în calitate de operator normal avizat, Schneider ar fi putut să aprecieze diferitele riscuri pe care le prezenta operațiunea în dreptul francez și în dreptul comunitar al concurenței, datorită puterii însemnate a părților în Franța.

— Aprecierea Tribunalului

167 Trebuie constatat că susținerile Schneider nu permit dovedirea suficientă a obiecțiunii privind lipsa de loialitate.

168 În special, Schneider nu a fost în măsură să invoce indicii grave, precise și concordante de natură să demonstreze că, după cum reclamanta susținuse în acțiunea T-310/01, cu mult înainte de discutarea măsurilor corective propuse de Schneider, Comisia intenționa să interzică de la bun început operațiunea din motive de principiu, excluzând *a priori* orice remediu pentru incompatibilitatea operațiunii cu piața comună.

169 Expunerea istoricului litigiului nu permite excluderea faptului că, în realitate, Comisia nu a fost în măsură să aprecieze obiectiv și în deplină cunoștință de cauză impactul operațiunii asupra diferitelor piețe sectoriale afectate decât în stadiul redactării comunicării privind obiecțiunile din 3 august 2001, după ce a examinat și a

utilizat o cantitate de informații, furnizate de Schneider și Legrand la expirarea unui termen de răspuns de mai multe săptămâni, a cărei amploare și complexitate a fost evidențiată de însăși reclamanta în acțiunea T-310/01.

170 Trebuie amintit în această privință că o comunicare privind obiecțiunile are ca obiect tocmai furnizarea tuturor elementelor necesare care să permită întreprinderilor să își susțină în mod util punctul de vedere asupra obiecțiunilor ridicate de Comisie, după utilizarea informațiilor furnizate în prealabil de către persoanele implicate, împotriva compatibilității operațiunii de concentrare notificate, pentru a permite în continuare Comisiei să se pronunțe printr-o decizie finală în deplină cunoștință de cauză.

171 Dacă lipsa expunerii obiecției privind consolidarea în comunicarea privind obiecțiunile din 3 august 2001 constituie o încălcare gravă a dreptului la apărare al Schneider, în schimb, din dosar nu reiese în mod flagrant că această nelegalitate trebuie să fie percepută în mod obligatoriu ca rezultând dintr-o lipsă de loialitate din partea Comisiei.

172 Declarația incriminată a comisarului pentru concurență, reprodusă la punctul 163 de mai sus, nu se referă neapărat la analiza invocată de Schneider. Nu este exclus ca, prin utilizarea timpului prezent al modului indicativ, comisarul să fi intenționat să enunțe o regulă generală care nu s-ar aplica doar operațiunii, aceasta nefiind, de altfel, singura cauză citată în declarația contestată.

173 Așadar, în speță, declarația în discuție nu poate fi interpretată cu siguranță drept o manifestare ulterioară a unei voințe deliberate a Comisiei de a opune de la început un obstacol de principiu în calea operațiunii.

174 În aceste condiții, lipsa de loialitate imputată Comisiei nu poate fi considerată ca fiind dovedită.

175 Așadar, pretențiile Schneider trebuie respinse.

Cu privire la încălcarea dreptului Schneider de a fi audiată de o autoritate imparțială

— Argumentele părților

176 Schneider susține că deciziile unui organ administrativ nesusceptibile, precum deciziile Comisiei în domeniul controlului concentrărilor, de o acțiune de drept comun în conformitate cu garanțiile oferite de articolul 6 alineatul (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Convenția”), care garantează dreptul la un proces echitabil al persoanelor aflate în raport cu administrația, sunt supuse respectării acestei dispoziții încă din stadiul procedurii administrative de control.

177 Or, afectarea aceleiași echipe de funcționari pentru pregătirea deciziilor de incompatibilitate și de dizolvare a fuziunii ar fi contrară principiului imparțialității consacrat în această prevedere.

178 În plus, s-ar permite existența unei îndoieli asupra obiectivității și neutralității reexaminării operațiunii, efectuată în ziua următoare pronunțării Hotărârilor Schneider I și Schneider II, din cauza faptului că, cel puțin în parte, echipele care au efectuat în mod succesiv cercetarea operațiunii în cursul întregii proceduri de control au avut o compunere identică.

179 Comisia obiectează că, în ceea ce o privește, nu a fost dovedită o neîndeplinire a obligației de imparțialitate și că nu este o „instanță” în înțelesul articolului 6 alineatul (1) din Convenție. În orice caz, respectarea acestei dispoziții ar fi asigurată pe deplin, ținând seama de dreptul întreprinderilor de a solicita instanței comunitare anularea deciziilor adoptate în temeiul prevederilor regulamentului.

180 În plus, nicio regulă de drept sau de deontologie nu s-ar opune faptului ca reexaminarea operațiunii să fie încredințată unei echipe de funcționari care a asigurat controlul inițial al acesteia.

— Aprecierea Tribunalului

181 Respectarea dreptului persoanelor aflate în raport cu administrația de a le fi judecată cauza de o instanță independentă și imparțială este garantată de articolul 6 alineatul (1) din Convenție, la care face trimitere articolul 6 alineatul (2) din Tratatul de instituire a Uniunii Europene și a fost reafirmată de articolul 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

182 Ca parte integrantă a drepturilor fundamentale protejate în ordinea juridică comunitară și a căror respectare de către Comisie în desfășurarea procedurilor de control al concentrărilor este asigurată de instanța comunitară, dreptul la un proces echitabil constituie în mod evident o normă având ca obiect conferirea de drepturi persoanelor aflate în raport cu administrația (Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 2006, Camós Grau/Comisia, T-309/03, Rec., p. II-1173, punctele 102 și 103).

- 183 Cu toate acestea, articolul 6 alineatul (1) din Convenție nu interzice, atât timp cât este garantat dreptul la o instanță imparțială, intervenția prealabilă a organelor administrative care nu îndeplinesc sub toate aspectele exigențele ce se aplică procedurii în fața instanțelor (a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Le Compte împotriva Belgiei din 23 iunie 1981, seria A, nr. 43, paragraful 51).
- 184 În speță, acțiunea în anulare prevăzută la articolul 230 CE împotriva deciziilor adoptate de Comisie în temeiul articolului 8 alineatele (3) și (4) din regulament constituie o cale legală ce prezintă garanțiile impuse de articolul 6 alineatul (1) din Convenție.
- 185 În plus, nicio normă juridică și niciun principiu nu se opun încredințării de către Comisie aceluiași funcționar a reexaminării unei operațiuni de concentrare, efectuată pentru executarea unei hotărâri ce anulează o decizie de declarare a acestei operațiuni ca fiind incompatibilă cu piața comună.
- 186 Nu se poate stabili un principiu general ce decurge din obligația de imparțialitate în sensul că o instanță administrativă sau judiciară are obligația de trimitere a cauzei unei alte autorități sau unui organ constituit în mod diferit de această autoritate (a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Ringeisen împotriva Austriei din 16 iulie 1971, seria A, nr. 13, § 97).
- 187 În ceea ce privește secția disciplinară a consiliului unui ordin profesional, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a putut să admită că nu putea exista un motiv de suspiciune legitimă în faptul că trei din cei șapte membri ai acestei secții iau parte la o decizie pronunțată prin trimiterea după casare a unei decizii precedente la elaborarea căreia participaseră (a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Diennet împotriva Franței din 26 septembrie 1995, seria A, nr. 325-A, § 38).

188 De aici rezultă că identitatea totală sau parțială a echipelor de funcționari însărcinați în diferite stadii ale controlului operațiunii nu constituie o încălcare suficient de gravă, din partea Comisiei, a unei norme juridice având ca obiect conferirea de drepturi particularilor.

189 În aceste condiții, argumentarea invocată de Schneider nu poate fi admisă.

Cu privire la intransigența manifestată de Comisie în stabilirea modalităților de dizolvare a fuziunii dintre Schneider și Legrand

— Argumentele părților

190 Schneider reproșează Comisiei de a se fi arătat nejustificat de intransigentă cu privire la modalitățile de dizolvare a fuziunii cu Legrand. Refuzul Comisiei de a autoriza Schneider să examineze o cesionare a activelor sale deținute în Legrand, diferită de dizolvarea pur și simplu a fuziunii, ar fi îndepărtat toți operatorii industriali, a căror valorificare a activelor Legrand prin recurgerea la acțiuni comune industriale și comerciale ar fi fost incontestabil mai ridicată decât cea a investitorilor financiari, singurii în măsură să participe la procesul de vânzare în condițiile de dizolvare a fuziunii impuse de Comisie.

191 Interdicția de principiu opusă Schneider de a păstra sau de a răscumpăra anumite active ale Legrand ar fi împiedicat reclamanta să păstreze participațiile susceptibile să îi permită realizarea unei părți din acțiunile comune avute în vedere și ar fi creat un obstacol în calea puterii sale de negociere cu potențiali dobânditori.

192 Alegerea între divizare, cesionare sau cotarea la bursă și posibilitatea păstrării unei părți din capitalul Legrand și a păstrării temporare a unei creanțe asupra Legrand sau asupra dobânditorului acesteia ar fi trebuit echilibrată în funcție de toate celelalte cerințe ale Comisiei.

193 În pofida prelungirii termenului de dizolvare a fuziunii, presiunile constante și atitudinea sistematic negativă a Comisiei ar fi constrâns Schneider să nu întrerupă sau să încetinească punerea în aplicare a dizolvării fuziunii. În fapt, această prelungire nu ar fi fost decât aparentă, întrucât nu ar fi compromis „realizarea etapelor necesare procesului de dizolvare a fuziunii într-un termen astfel cum a fost prelungit”.

194 În schimb, Comisia consideră că a făcut dovada unei mari flexibilități. Deși comunicarea privind obiecțiunile din 24 octombrie 2001 prevedea o dizolvare a fuziunii pe calea distribuirii acțiunilor Legrand titularilor de acțiuni ai Schneider în măsura participației acestora, decizia de dizolvare a fuziunii ar fi permis persoanei interesate, la cerere, să aleagă între divizare, cesionare sau cotarea la bursă, să păstreze o participație la capitalul Legrand sau chiar să solicite aprobarea prealabilă a Comisiei pentru a păstra în mod provizoriu o creanță asupra Legrand sau a dobânditorului acesteia.

195 Întrucât decizia de dizolvare a fuziunii nu era decât o modalitate de aplicare a deciziei de incompatibilitate, o dizolvare a fuziunii între Schneider și Legrand ce menține dimensiunea celei din urmă nu poate fi considerată drept un indiciu de intransigență.

196 Soluția dobânditorilor financiari ar fi fost privilegiată de însăși Schneider. În plus, dobânditorii industriali nu ar fi acceptat supraprețul solicitat de către Schneider de la aceștia, în comparație cu dobânditorii financiari.

197 La propunerea băncii consilier al Schneider, Comisia ar fi consimțit să extindă de la șase la nouă luni termenul de dizolvare a fuziunii. Comisia ar fi acordat o prelungire suplimentară de trei luni, respectiv până la 5 februarie 2003, rezervându-și eventualeitatea unei noi prelungiri. În plus, decizia de dizolvare a fuziunii ar fi permis prelungirea acestui termen, la cererea Schneider, în cazul unor împrejurări excepționale.

— Aprecierea Tribunalului

198 În măsura în care contestă modalitățile de dizolvare a fuziunii, Schneider pune în discuție legalitatea intrinsecă, prin prisma articolului 8 alineatul (4) din regulament, a deciziei de dizolvare a fuziunii ce a fost anulată de Tribunal ca urmare a nelegalității deciziei de incompatibilitate față de care constituia o măsură de punere în aplicare (a se vedea punctele 44 și 58 de mai sus) și prin urmare fără să fi fost necesară examinarea tuturor aspectelor acesteia.

199 În cazul în care, precum în situația de față, o operațiune de concentrare a fost deja pusă în aplicare în momentul în care Comisia constată incompatibilitatea acesteia cu piața comună, articolul 8 alineatul (4) din regulament autorizează instituția să dispună orice acțiune adecvată pentru restabilirea unei concurențe efective.

200 Fără a fi necesar să se decidă dacă această dispoziție reprezintă o normă juridică având ca obiect conferirea unor drepturi particularilor, nu se poate considera dovedită împrejurarea prin care Comisia a încălcat-o în mod vădit și grav solicitând dizolvarea fuziunii celor două părți implicate în operațiune cu protejarea intangibilității dimensiunii Legrand și interzicând orice retrocedare ulterioară de activități desfășurate de Legrand către Schneider.

- 201 Într-adevăr, trebuie ținut seama în special de pozițiile preponderente ale întreprinderilor care au făcut notificarea pe piețele sectoriale franceze de instalații electrice de joasă tensiune afectate de operațiune, de diferența ce separă cotele lor de piață de cele ale concurenților lor imediați, de notorietatea mărcilor lor în Franța, precum și de dispariția rivalității tradiționale între cele două părți interesate.
- 202 În plus, alegerea modalităților juridice de dizolvare a fuziunii, astfel cum reiese din punctul 105 din decizia de dizolvare a fuziunii, a fost acordată lui Schneider, cu condiția excluderii unei participații semnificative a reclamantei la capitalul Legrand și a garantării vânzării grupului Legrand fără separarea distinctă a anumitor activități desfășurate de Legrand.
- 203 În plus, Schneider nu a demonstrat că termenul de punere în executare a deciziei de dizolvare a fuziunii a avut în mod vădit o durată excesiv de scurtă. În decizia contestată, Comisia a prelungit motivat cu 3 luni termenul stabilit inițial la șase luni în comunicarea privind obiecțiunile din 21 octombrie 2001.
- 204 În considerentul 122 din decizie, Comisia s-a arătat în plus dispusă, pe de o parte, să acorde o perioadă suplimentară de trei luni, în cursul căreia mandatarului i s-ar fi conferit un mandat irevocabil și exclusiv de vânzare pentru a acorda Schneider marja de manevră necesară în negocierile sale cu dobânditorii sau investitorii potențiali și, pe de altă parte, să prelungească aceste termene la cerere, cu condiția ca Schneider sau mandatarul să fie în măsură să demonstreze că au depus toate eforturile pentru a respecta termenul.
- 205 Ca urmare a ședinței din 23 aprilie 2002 în fața judecătorului delegat cu luarea unor măsuri provizorii în cauza T-77/02 R, la 26 aprilie 2002, Comisia a acordat Schneider o prelungire de trei luni, amânând astfel termenul de dizolvare a fuziunii la 5 februarie

2003, respectiv la împlinirea unui an calculat de la notificarea deciziei de dizolvare a fuziunii, fără a aduce atingere posibilității acordate Schneider de a solicita, în cazul unor împrejurări excepționale, o prelungire suplimentară.

206 Chiar dacă se admite că cesionarea unei întreprinderi de dimensiunea Legrand se efectuează în general în termene ce pot fi superioare unui an, după cum sugerează susținerile atribuite Schneider la punctul 110 din decizia de incompatibilitate, atunci reclamantei i-ar fi revenit obligația să solicite o nouă prelungire. Or, din dosar nu reiese că s-ar fi procedat astfel.

207 În definitiv, după cum se deduce din răspunsul din 7 noiembrie 2001 la comunicarea privind obiecțiunile Comisiei din 24 octombrie 2001, Schneider intrase deja în contact, înainte chiar de decizia de dizolvare a fuziunii, cu potențiali dobânditori.

208 În sfârșit, după cum rezultă din cuprinsul punctului 5 din anexa II la decizia de dizolvare a fuziunii, aceasta impunea doar adoptarea, potrivit modalităților alese, a unui act juridic ireversibil, a cărui executare materială trebuia să intervină în termen de trei luni după adoptarea acestui act.

209 Așadar, nu se poate considera dovedită împrejurarea prin care, în vederea dizolvării fuziunii cu Legrand, Comisia a impus Schneider modalități și un termen de dizolvare a fuziunii care au constituit o nerespectare vădită și gravă a limitelor ce se impun puterii de apreciere a instituției.

210 Așadar, argumentarea Schneider nu poate fi admisă.

Cu privire la instrumentarea tensiunilor survenite între părțile implicate în operațiune

— Argumentele părților

211 Schneider pretinde că, începând cu ziua următoare deciziei de incompatibilitate, Comisia a alimentat tensiunile survenite între părțile implicate în operațiune, în special nepermițându-i să ia cunoștință în timp util de elementele furnizate de Legrand în cursul discuțiilor ce au condus la adoptarea deciziei de dizolvare a fuziunii.

212 Comisia ar fi manifestat aceeași atitudine în ziua următoare deciziei de dizolvare a fuziunii. Comisia ar fi determinat Legrand să introducă împotriva Schneider o acțiune judiciară în Franța în luna noiembrie 2002, apoi a subordonat motivarea privind caracterul adecvat al noilor măsuri corective ale Schneider față de hotărârea citată anterior, pronunțată de cour d'appel de Versailles.

213 Comisia răspunde că schimbarea de atitudine a Legrand provine mai curând dintr-un eventual conflict de interese între părțile implicate în operațiune.

214 În special, Schneider nu ar invoca niciun element concret care să demonstreze lipsa sa de acces la elementele dosarului furnizate de Legrand. Nici după primirea versiunilor neconfidențiale ale înscrisurilor în discuție, în luna ianuarie 2002, Schneider nu ar fi depus o cerere specială de acces la versiunea lor confidențială.

— Aprecierea Tribunalului

- 215 Sustinerile Schneider nu permit să se considere ca fiind suficient dovedită critica instrumentării de către Comisie a tensiunilor ce ar fi survenit între părțile implicate în operațiune.
- 216 Trebuie arătat în special că, la punctul 88 din memoriul său în apărare, fără a fi contrazisă de Schneider, Comisia a arătat că a comunicat reclamantei, în luna ianuarie 2002, versiuni neconfidențiale ale documentelor referitoare la Legrand și o listă ce conținea un rezumat neconfidențial al informațiilor devenite inaccesibile. Or, din dosar nu rezultă că Schneider a depus o cerere specială de acces la versiunea confidențială a vreunui dintre aceste documente.
- 217 În ceea ce privește celelalte argumente, nici preocuparea Comisiei să păstreze dimensiunea Legrand în decizia de dizolvare a fuziunii, nici luarea în considerare a deciziilor instanțelor naționale în evaluarea remediilor propuse de Schneider și nici vreun alt act efectuat de Comisie în cadrul procedurii de control al operațiunii nu pot fi caracterizate în mod obiectiv și sigur ca fiind inspirate de o intenție de a contribui la degradarea raporturilor între părțile implicate în operațiune.
- 218 Pretențiile Schneider trebuie așadar respinse.

Cu privire la nerespectarea de către Comisie a competenței sale exclusive

— Argumentele părților

219 În opinia Schneider, Comisia a încălcat în mod grav și vădit competența exclusivă pe care i-o recunoaște regulamentul, subordonând aprecierea sa de validitate a măsurilor corective propuse de reclamantă în cadrul reexaminării operațiunii față de dispozitivul hotărârii emise de cour d'appel de Versailles din 29 noiembrie 2002, ce s-a pronunțat cu titlu provizoriu asupra unei probleme clare de drept național al contractelor.

220 Comisia consideră că nu a renunțat în niciun moment la competența sa exclusivă, nici nu a săvârșit *a fortiori* o nelegalitate suficient de gravă.

— Aprecierea Tribunalului

221 În exercitarea competenței de control pe care o deține pentru a se pronunța asupra compatibilității cu piața comună a operațiunilor de concentrare de dimensiune comunitară, Comisia nu poate face abstracție de convențiile ce leagă părțile care au făcut notificarea, cu condiția ca stipulațiile acestora să fie licite în conformitate cu dreptul național aplicabil.

222 Schneider susține în mod greșit că, pentru a aprecia validitatea măsurilor corective, Comisia a subordonat exercitarea competenței sale față de dispozitivul hotărârii pronunțate de cour d'appel de Versailles citată anterior. Într-adevăr, în

această privință nu se pune în discuție supremația normelor de drept comunitar al concurenței asupra celor de drept național, ci stabilirea efectelor recunoscute unei convenții de drept privat de dreptul național care o reglementează în conformitate cu dreptul comunitar.

223 Nu reiese așadar că s-ar fi săvârșit o încălcare suficient de gravă a dreptului comunitar de către Comisie, prin deducerea caracterului aleatoriu și, prin urmare, inacceptabil al propunerilor invocate de Schneider de cesionare a activităților desfășurate de Legrand din contrarietatea acestora cu o convenție de drept privat ce intră în mod legal în sfera dreptului național și care, potrivit constatărilor instanței naționale competente, lega părțile implicate în operațiune în conformitate cu prevederile acestui drept.

224 În aceste condiții, argumentarea Schneider nu poate fi admisă.

Cu privire la neexecutarea cu bună-credință a Hotărârii Schneider I

— Argumentele părților

225 Reclamanta subliniază că Hotărârea Schneider I a îndepărtat analiza Comisiei asupra tuturor celorlalte piețe, diferite de piețele sectoriale franceze. Comisia nu ar fi avut așadar niciun motiv să reia reexaminarea operațiunii în etapa I, dat fiind că, pe de altă parte avea cunoștință că, după data limită de 5 decembrie 2002, termenul acordat Schneider prin contractul de cesiune pentru invocarea clauzei rezolutorii a vânzării Legrand, reclamanta urma să piardă beneficiul eforturilor întreprinse deja pentru a-și reduce prejudiciul.

226 Din această cauză, Schneider ar fi insistat în mod logic ca procedura de control să se reia în ziua următoare Hotărârii Schneider I, pe baza termenului de șase săptămâni al etapei I. Acest termen ar fi trebuit să permită Comisiei să execute cu bună-credință Hotărârea Schneider I, dând reclamantei posibilitatea să prezinte, după caz, măsurile corective adecvate.

227 În plus, decizia din 4 decembrie 2002 de inițiere a etapei a II-a ar fi fost afectată de numeroase erori vădite de apreciere și s-ar fi îndepărtat de schema analitică trasată de Hotărârea Schneider I. Analiza concurențială a piețelor relevante reținută în final de Comisie ar prezenta același tip de omisiuni, erori și contradicții grave precum cele care au condus la anularea deciziei de incompatibilitate.

228 Comisia exclude susținerea conform căreia reluarea procedurii de control la stadiul etapei I poate fi considerată drept un indiciu de rea-credință. Soluția reținută la cererea Schneider ar fi fost singura în măsură să permită adoptarea unei decizii finale pozitive asupra operațiunii înainte de 5 decembrie 2002.

229 Analiza economică efectuată de Comisie pe baza datelor actualizate ale Schneider ar fi într-un total conformă cu cea validată pe fond prin Hotărârea Schneider I, după ce Comisia s-a îngrijit să precizeze mai clar obiecția privind consolidarea.

— Aprecierea Tribunalului

230 Din cuprinsul punctului 48 din Ordonanța din 9 martie 2007, Schneider Electric/Comisia, citată anterior, rezultă că, în mod contrar susținerilor Schneider, Comisia

a putut opta în mod legal pentru reluarea procedurii de control al operațiunii în etapa I, pentru a trage concluziile impuse de Hotărârea Schneider I, luând astfel toate măsurile necesare pentru garantarea absenței unei eventuale încălcări a dreptului la apărare al Schneider.

²³¹ Pe de altă parte, susținerile reclamantei nu sunt suficiente ca să dovedească faptul că analiza concurențială a piețelor sectoriale franceze relevante conținută în decizia de deschidere a etapei a II-a prezintă aceleași deficiențe precum cele care au afectat aprecierea impactului operațiunii asupra piețelor sectoriale naționale din afara Franței, conținută în decizia de incompatibilitate și sancționată prin Hotărârea Schneider I.

²³² Erorile de analiză sancționate prin Hotărârea Schneider I nu au putut avea incidență asupra aprecierii impactului operațiunii pe piețele sectoriale franceze datorită specificității celor din urmă.

²³³ Din lectura comună a punctelor 413 și 415 din Hotărârea Schneider I rezultă că nu este posibilă infirmarea concluziei potrivit căreia tranzacția propusă ar crea sau ar consolida pe piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune, în care fiecare dintre părțile care au făcut notificarea era deja foarte puternică, o poziție dominantă având drept consecință, în sensul articolului 2 alineatul (3) din regulamentul, ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia.

²³⁴ În această privință au fost reținute ca fiind relevante cotele de piață care indică o dominanță sau o poziție dominantă consolidată a entității rezultate în urma fuziunii, nivelul mai ridicat al prețurilor instalațiilor electrice de joasă tensiune la nivelul distribuției angro, dispariția rivalității tradiționale între cei doi foști principali protagoniști, precum și renumele mărcilor celor doi parteneri.

235 În plus, este important de notat că este suficient să existe îndoieli grave întreținute asupra compatibilității unei operațiuni de concentrare cu piața comună pentru a lua decizia inițierii etapei a II-a în temeiul articolului 6 alineatul (1) litera (c) din regulament, deși dovada creării sau a consolidării unei poziții dominante este impusă Comisiei prin articolul 2 alineatul (3) din acest regulament atunci când constată incompatibilitatea unei concentrări cu piața comună în temeiul articolului 8 alineatul (3).

236 Așadar, nu este dovedit că, prin aprecierea în vederea executării Hotărârii Schneider I a problemelor de concurență reziduale decurgând din operațiune numai pe piețele sectoriale franceze încă reținute drept relevante, Comisia a acționat cu nerespectarea vădită și gravă a limitelor care se impun puterii sale de apreciere.

237 În aceste condiții, Tribunalul nu poate admite argumentarea reclamantei.

Cu privire la încălcarea dreptului la apărare

— Argumentele părților

238 Schneider susține că, în cursul reexaminării operațiunii, Comisia a încălcat dreptul său la apărare, în măsura în care s-a găsit în imposibilitatea de a lua cunoștință de rezultatele testelor de piață efectuate de Comisie și de a răspunde în mod corect dificultăților ce ar fi putut apărea.

239 Comisia răspunde că, în cursul etapei controlului, finalizată printr-o decizie de inițiere a etapei a II-a, nu este prevăzut accesul părților implicate în concentrare la rezultatele investigațiilor de piață, precum cele întreprinse în luna noiembrie 2002, și că un asemenea acces nu poate decurge din principiul respectării dreptului la apărare al persoanelor interesate.

— Aprecierea Tribunalului

240 Deși respectarea dreptului la apărare se impune înaintea adoptării oricărei decizii susceptibile de a cauza un prejudiciu întreprinderilor implicate, decizia de inițiere a etapei a II-a adoptată ulterior testelor de piață în discuție nu constituie un act cauzator de prejudiciu față de Schneider (Ordonanța din 31 ianuarie 2006, Schneider Electric/Comisia, citată anterior, punctul 76, menținută prin Ordonanța din 9 martie 2007, Schneider Electric/Comisia, citată anterior, punctul 72), a cărui legalitate ar depinde de respectarea acestui drept.

241 Așadar, necomunicând către Schneider rezultatele testelor de piață încă din etapa I a procedurii de control a operațiunii reluate în ziua următoare pronunțării Hotărârilor Schneider I și Schneider II, Comisia nu a putut săvârși o încălcare suficient de gravă a unei norme juridice având ca obiect conferirea de drepturi particularilor.

242 Prin urmare, pretențiile Schneider trebuie respinse.

Cu privire la analiza eronată, neloială și discriminatorie a măsurilor corective propuse de Schneider în luna noiembrie 2002

— Argumentele părților

243 Schneider reproșează Comisiei reținerea existenței unor îndoieli grave asupra compatibilității operațiunii cu piața comună în sensul articolului 6 alineatul (1) litera (c) din regulament, în loc să aplice criteriul întemeiat pe articolul 2 alineatul (3) referitor la crearea sau consolidarea unei poziții dominante, în baza căruia trebuie întemeiată decizia de incompatibilitate conform articolului 8 alineatul (3).

244 Schneider critică, de asemenea, Comisia de a fi estimat drept insuficiente măsurile sale corective din noiembrie 2002, deși ar fi eliminat toate suprapunerile activităților desfășurate de Schneider și Legrand pe piețele afectate, prin intermediul unei cesiuni către un unic dobânditor de întreprinderi autonome și viabile, ar fi oferit o importantă gamă de produse și de mărci și un acces facilitat la distribuție, prin angajamentele Schneider referitoare la comportament, ar fi eradicat orice risc de consolidare din partea Schneider și ar fi limitat lista dobânditorilor potențiali la întreprinderile industriale capabile să dezvolte entitatea cedată.

245 Angajamentele structurale ale Schneider ar fi fost amplificate prin angajamente referitoare la comportament, acceptate de Comisie în alte cauze de concentrare, care facilitează accesul la distribuție și elimină orice risc de consolidare.

246 Comisia afirmă în esență că a reținut că măsurile corective ale Schneider nu permiteau eliminarea tuturor problemelor de concurență identificate pe piețele franceze

ale instalațiilor electrice de joasă tensiune și că ridicau, dincolo de lipsa de securitate juridică ce rezulta din hotărârea pronunțată de cour d'appel de Versailles, numeroase probleme de viabilitate, autonomie și aptitudine din partea entităților cesionabile de a restabili o concurență efectivă. Comisia ar fi evaluat impactul acestor măsuri corective pe piețele afectate în ceea ce privește cotele de piață, eliminarea suprapunerilor, forța mărcilor ce urmau a fi cedate și puterea de negociere a Schneider/Legrand cu distribuitorii angro.

²⁴⁷ Dincolo de faptul că fiecare cauză de concentrare ridică probleme de concurență specifice, măsurile propuse referitoare la comportament nu ar fi avut decât un impact foarte limitat, iar controlul aplicării acestora ar fi ridicat dificultăți considerabile, ținând seama de numărul foarte important de produse și de distribuitori cărora aceste angajamente ar fi avut vocația să li se aplice.

— Aprecierea Tribunalului

²⁴⁸ Tribunalul amintește că, după cum reiese din cuprinsul punctului 48 din Ordonanța Curții din 9 martie 2007, Schneider Electric/Comisia, citată anterior, Comisia a putut în mod legal să reia în etapa I reexaminarea operațiunii în ziua următoare pronunțării Hotărârii Schneider I.

²⁴⁹ Din moment ce decisese să reia controlul operațiunii în acest stadiu, Comisia nu putea decât să aplice, în vederea deschiderii etapei a II-a a controlului operațiunii prin decizia din 4 decembrie 2002, criteriul întemeiat pe articolul 6 alineatul (1) litera (c) din regulament, al existenței îndoielilor grave asupra compatibilității operațiunii cu piața comună.

250 Așadar, Schneider critică în mod greșit Comisia de a nu fi reținut criteriul creării sau al consolidării unei poziții dominante în sensul articolului 2 alineatul (3) din regulament, pe care Comisia trebuie să se întemeieze atunci când adoptă o decizie de declarare a unei operațiuni de concentrare incompatibilă cu piața comună în temeiul articolului 8 alineatul (3).

251 Cu privire la aptitudinea măsurilor corective ale Schneider de a rezolva problemele de concurență reziduale identificate de Comisie pe piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune, este evident că aceste cesionări ale activităților desfășurate de Legrand propuse de Schneider constituiau un element central al dispozitivului măsurilor corective sugerate.

252 Rezultă de aici că retragerea, dispusă de cour d'appel de Versailles în sarcina Schneider, a propunerilor sale de renunțare la investiția privind activele Legrand emise fără acordul acesteia contribuia la justificarea îndoielilor asupra compatibilității operațiunii cu piața comună pe care Comisia declară că a continuat să le aibă.

253 În plus, având în vedere în special puterea pe care o deținea în Franța grupul Schneider/Legrand datorită prezenței sale puternice pe toate diferitele segmente de produse complementare ale distribuției electrice de joasă tensiune, a dispariției rivalității tradiționale între cele două părți implicate în operațiune și a deținerii unor mărci notorii de către persoanele interesate, nu rezultă că, prin considerarea faptului că măsurile corective ale Schneider nu erau suficiente pentru dispariția oricărei îndoieli grave asupra compatibilității operațiunii cu piața comună, Comisia a încălcat în mod grav și vădit marja sa de apreciere.

254 Așadar, nu s-a dovedit că refuzul Comisiei de a admite aptitudinea acestor măsuri de a elimina îndoielile grave pe care aceasta continua să le întrețină asupra compatibilității operațiunii cu piața comună provin, după cum susține Schneider, dintr-o analiză eronată, neloială și discriminatorie a acestor măsuri.

255 Prin urmare, pretențiile Schneider în această privință trebuie respinse.

256 Din dezvoltările anterioare rezultă că niciuna dintre criticile referitoare la comportamentul general adoptat de Comisie în cursul procedurii de control al operațiunii nu evidențiază o încălcare suficient de gravă a unei norme juridice având ca obiect conferirea de drepturi particularilor.

257 În aceste condiții, prin prisma acestui comportament general, trebuie exclusă posibilitatea imputării Comisiei fie a agravării prejudiciului pe care Schneider susține că l-ar fi suferit din cauza încălcărilor suficient de grave ale dreptului comunitar ce afectează decizia de incompatibilitate, fie a cheltuielilor pe care le-ar fi efectuat în procedura de dizolvare a fuziunii sau în fața instanțelor franceze.

258 Prin urmare, doar împrejurarea că Schneider a fost lipsită, din cauza discordanței între comunicarea privind obiecțiunile din 3 august 2001 și decizia de incompatibilitate, de posibilitatea de a prezenta măsuri corective apte să rezolve problema consolidării pozițiilor sale pe cele deținute de Legrand pe piețele sectoriale franceze relevante creează în beneficiul reclamantei dreptul de a obține repararea prejudiciilor pe care le-a suferit drept consecință a acestui comportament culpabil.

- 259 Așadar, Tribunalului îi revine sarcina să examineze dacă viciul conținut în decizia de incompatibilitate, care constituie o culpă de natură să angajeze răspunderea extra-contractuală a Comunității, poate fi considerat că se află într-un raport de la cauză la efect suficient de direct cu elementele prejudiciului invocate în acest temei.

Cu privire la pretinsa legătură de cauzalitate între încălcarea suficient de gravă a dreptului comunitar ce afectează decizia de incompatibilitate și elementele de prejudiciu invocate în acest temei

Cu privire la pierderea de valoare a activelor Legrand deținute de Schneider

- 260 Prejudiciul invocat de Schneider în principal rezultă din pierderea financiară cauzată reclamantei de obligația de a revinde activele Legrand la un preț inferior față de cel la care le-a cumpărat.
- 261 Decizia de dizolvare a fuziunii, nelegală întrucât constituia o măsură de aplicare a unei decizii de incompatibilitate ea însăși nelegală, a stabilit într-adevăr un termen în favoarea Schneider pentru a ceda activele Legrand, fiindu-i interzisă orice cesionare separată a unora dintre aceste active.
- 262 Prin urmare, în măsura în care, într-un termen stabilit de Comisie printr-o decizie lipsită de temei juridic, Schneider nu putea să cedeze activele față de care avea obligația să se separe fără a suferi pierderi, din cauza scăderii valorii activelor menționate între data dobândirii și data cesionării impuse a acestora, trebuie să se

constate că aceste pierderi sunt determinate direct de obligația de a executa o decizie nelegală, indiferent care ar fi, pe de altă parte, motivele pentru care activele vizate au pierdut din valoare în intervalul de timp luat în considerare.

263 Cu toate acestea, pentru a stabili prejudiciul imputabil unei acțiuni culpabile a unei instituții comunitare, trebuie luate în considerare efectele neîndeplinirii obligației care generează răspunderea, iar nu cele ale actului în care se înscriu, cu condiția ca instituția să fi putut sau să fi trebuit să adopte un act având același efect, fără a încălca norma juridică.

264 Altfel spus, analiza legăturii de cauzalitate nu poate pleca de la premisa incorectă potrivit căreia, în absența actului nelegal, instituția s-ar fi abținut să acționeze sau ar fi adoptat un act contrar, ce ar putea, de asemenea, să reprezinte un comportament nelegal al acesteia, ci trebuie să se recurgă la compararea între situația generată, pentru terțul în cauză, prin acțiunea culpabilă și situația care ar rezulta pentru acesta dintr-o conduită a instituției în conformitate cu norma juridică.

265 În cazul în care împrejurarea culpabilă ce se află la baza cererii de reparare face parte dintr-o decizie având ca efect refuzarea unui solicitant al unei autorizații sau al unei alte măsuri favorabile, nu se poate prezuma în vederea analizei efectelor culpei și a comparației dintre situația reală și situația legală reconstituită că, în lipsa viciului identificat, solicitantul ar fi beneficiat în mod necesar de autorizație sau de cealaltă măsură favorabilă pe care o reclama.

266 În același mod, în prezența unei încălcări a dreptului la apărare ce afectează o decizie de declarare a fuziunii unor întreprinderi incompatibilă cu piața comună, nu trebuie

să se statueze că, în lipsa acestei încălcări, operațiunea notificată ar fi fost declarată compatibilă în mod explicit sau implicit, ci trebuie apreciate efectele pe care viciul identificat a putut să le aibă asupra sensului deciziei.

267 Astfel, în speță, prejudiciul imputabil Comunității nu poate fi dedus din comparația între situația generată de decizia de incompatibilitate și o situație caracterizată prin autorizarea expresă sau tacită a operațiunii, în afara cazului în care instanța comunitară ar fi în măsură să constate că incompatibilitatea a fost declarată de Comisie ca o consecință directă și certă a nerespectării recunoscute a obligațiilor sale legale.

268 Așadar, pentru pronunțarea asupra existenței unei legături de cauzalitate suficiente între neîndeplinirea obligațiilor identificată și pretinsul prejudiciu, trebuie apreciat impactul viciului reținut în Hotărârea Schneider I asupra continuării procedurii de control al operațiunii.

269 În această privință, deși din Hotărârea Schneider I reiese că încălcarea suficient de gravă a dreptului la apărare al Schneider a avut drept efect declararea deciziei de incompatibilitate ca fiind nelegală, din acest fapt nu se deduce totuși că, în lipsa unei asemenea încălcări, operațiunea ar fi trebuit să fie declarată compatibilă cu piața comună.

270 Într-adevăr, Hotărârea Schneider I a reținut, la punctul 465, că, în temeiul măsurilor de executare pe care le reclama, în conformitate cu articolul 233 CE, anularea deciziei de incompatibilitate din cauza acestei nelegalități (a se vedea Hotărârea Schneider I, punctele 462 și 463), Comisia trebuia în mod direct să dea posibilitatea întreprinderii Schneider să își susțină în mod util apărarea împotriva obiecțiunilor pe care Comisia le reținuse în legătură cu fiecare dintre piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune afectate de operațiune și, după caz, să propună măsuri corective susceptibile să răspundă la ele, astfel încât să obțină, eventual la sfârșitul reexaminării operațiunii, o decizie de constatare a compatibilității operațiunii.

271 După cum însăși Schneider a admis în replică, analiza economică a impactului operațiunii pe piețele sectoriale franceze reținute în decizia de incompatibilitate nu a fost infirmată prin Hotărârea Schneider I.

272 În temeiul măsurilor de executare a Hotărârii Schneider I, Comisia era așadar obligată să reia controlul operațiunii fără să excludă posibilitatea ca aceasta să fie declarată compatibilă cu piața comună și, în acest scop, să audieze reclamanta cu privire la obiecția privind consolidarea și să ia în considerare eventualele măsuri corective care puteau fi prezentate de Schneider și Legrand pentru rezolvarea problemelor de compatibilitate ridicate de consolidarea pozițiilor lor respective pe piețele sectoriale franceze vizate.

273 Așadar, în executarea Hotărârii Schneider I, Comisia nu era ținută de nicio obligație procedurală de declarare a operațiunii compatibilă cu piața comună.

274 În plus, trebuie respinsă teza dezvoltată de reclamantă în cadrul ședinței potrivit căreia în cazul unei operațiuni de concentrare notificate ar exista o prezumție de compatibilitate cu piața comună.

275 Potrivit jurisprudenței comunitare, regulamentul nu creează nicio prezumție în ceea ce privește compatibilitatea cu piața comună a unei operațiuni de concentrare notificate, ci, în fiecare caz, Comisiei îi revine obligația să își formeze o opinie clară asupra acestei compatibilități și să se pronunțe în consecință (Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2005, General Electric/Comisia, T-210/01, Rec., p. II-5575, punctul 61).

- 276 O operațiune de concentrare este, desigur, considerată în mod tacit drept compatibilă cu piața comună atunci când, în special, Comisia nu a adoptat o decizie de inițiere a etapei a II-a în termenul de o lună stabilit de articolul 10 alineatul (1) din regulament, nici nu s-a pronunțat asupra compatibilității unei operațiuni de concentrare cu piața comună în termenul de patru luni stabilit de articolul 10 alineatul (3).
- 277 Cu toate acestea, este evident că niciuna dintre aceste două ipoteze nu se confirmă în cauză, Comisia finalizând, în termen, în mod corect, cele două etape ale controlului compatibilității operațiunii prin adoptarea actelor prevăzute de dispozițiile pertinente din regulament.
- 278 Prin urmare, viciul identificat în decizia de incompatibilitate nu a lipsit Schneider de niciun drept la adoptarea unei decizii de compatibilitate a operațiunii, explicită sau implicită, care ar justifica faptul ca toate consecințele financiare ale lipsirii de acest drept și, în mod specific, cele ce decurg din obligația cedării activelor Legrand, să fie considerate drept un prejudiciu imputabil Comunității.
- 279 Rezultă că Schneider nu poate susține în mod valabil că a suferit, din cauza viciului ce afectează decizia de incompatibilitate, un prejudiciu egal cu întreaga pierdere de valoare a activelor Legrand pe care le deținea la 10 octombrie 2001, respectiv o sumă cuprinsă între 2,483 și 3,326 miliarde de euro, în lipsa unei legături de cauzalitate suficient de directe între acest prejudiciu și încălcarea care a generat angajarea răspunderii comunitare.
- 280 În lipsa beneficiului unui drept la recunoașterea compatibilității operațiunii, reclamația ar fi putut avea, desigur, o posibilitate serioasă de a obține o decizie favorabilă, posibilitate a cărei pierdere ar constitui un prejudiciu cert și reparabil.

281 Într-adevăr, nu este exclus ca, prin observațiile sale asupra obiecției privind consolidarea și prin propunerile de renunțare la investiție de natură să reducă sau să compenseze, în privința acestei obiecții, impactul anticoncurențial al concentrării avute în vedere, reclamanta să fi fost în măsură să impună Comisiei să constate, sub amenințarea unei erori de apreciere, compatibilitatea operațiunii cu piața comună.

282 Cu toate acestea, după cum arată de altfel expertiza depusă de Schneider cu privire la stabilirea pretinsului prejudiciu, este dificilă stabilirea naturii și a cuantumului renunțărilor la investiție care ar fi fost necesare pentru a face operațiunea compatibilă cu piața comună și pentru a obține acordul Comisiei cu privire la punerea sa în aplicare. Este și mai dificilă stabilirea impactului cesionărilor și al tranzacțiilor pe care aceste măsuri corective le-ar fi implicat asupra valorii globale a activelor deținute de întreprinderea reclamantă.

283 De aici rezultă că evaluarea modificării parametrilor economici care ar fi însoțit în mod necesar o eventuală decizie de compatibilitate este prea incertă pentru a putea face obiectul unei comparații utile cu situația ce rezultă din decizia de incompatibilitate. Presupunând că Schneider a pierdut o posibilitate efectivă de a beneficia de o decizie de compatibilitate, realizarea acestei șanse este legată de parametri foarte aleatorii pentru a putea face obiectul unei cuantificări convingătoare.

284 Trebuie notat în această privință că, pe de o parte, cesionarea activelor Legrand s-ar fi putut dovedi nerealizabilă pentru motive de drept intern și că, pe de altă parte, este imposibil să se decidă dacă cesionarea activelor Schneider într-o măsură suficientă pentru compensarea efectului de consolidare a pozițiilor sale pe cele deținute de Legrand nu ar fi făcut să dispară orice interes al întreprinderii reclamante pentru concentrare.

- 285 Prin urmare, nu poate fi avută în vedere o despăgubire pentru prejudiciul suferit de Schneider pentru motivul lipirii de o posibilitate serioasă de a păstra activele Legrand.
- 286 Trebuie așadar să se considere că nu există o legătură de cauzalitate suficient de strânsă între nelegalitatea săvârșită și absența unei eventuale decizii de compatibilitate a operațiunii, pentru ca răspunderea Comunității să poată fi angajată pe motivul obligației impuse Schneider de a ceda activele sale deținute în Legrand, și nici prin urmare pentru a se admite ca un prejudiciu egal cu pierderea totală de valoare pe care aceste active au suferit-o între momentul dobândirii lor de către Schneider și cesionarea lor ulterioară să fie imputabil Comunității.
- 287 Pentru aceleași motive, este neîntemeiată susținerea Schneider potrivit căreia decizia nelegală de incompatibilitate ar fi pus-o în imposibilitatea realizării acțiunilor comune planificate în operațiune și ar fi distrus, pe cale de consecință, strategia sa industrială și nici că i-ar fi ocazionat un prejudiciu de imagine prin impactul negativ pe care l-ar fi avut asupra reputației reclamantei.
- 288 În schimb, există o legătură de cauzalitate suficient de strânsă pentru a da dreptul la despăgubire între nelegalitatea săvârșită și două tipuri de prejudiciu suferite de reclamantă. Primul corespunde cheltuielilor efectuate de întreprindere pentru a participa la reluarea procedurii de control al operațiunii după hotărârile de anulare pronunțate de Tribunal la 22 octombrie 2002. Cel de al doilea corespunde reducerii prețului cesiunii pe care Schneider a trebuit să o consimtă față de dobânditorul activelor Legrand pentru a obține o amânare a efectului acestei cesiuni la o dată la care procedurile jurisdicționale aflate încă în desfășurare în fața instanței comunitare să nu fie lipsite de obiect înainte de a fi finalizate.

Cu privire la cheltuielile cu onorariile, cheltuielile administrative și cheltuielile judiciare efectuate de Schneider

289 În privința cheltuielilor efectuate de Schneider cu titlu de onorariu al mandatarului ad-hoc, trebuie notat că desemnarea unui mandatar își găsește temeiul juridic în articolul 7 din regulament care obligă, precum în cauză, întreprinderea devenită proprietară a activelor altei societăți pe calea unei OPS înainte de pronunțarea Comisiei asupra compatibilității operațiunii de concentrare notificate, în conformitate cu dispoziția derogatorie a articolului 7 alineatul (3), să își exercite drepturile de vot aferente participațiilor rezultate din această OPS doar pe calea unei autorizări acordate de Comisie în temeiul articolului 7 alineatul (4).

290 Așadar, în temeiul acestei dispoziții, Comisia a acordat Schneider, la 4 decembrie 2001, la cererea acesteia, autorizarea să își exercite drepturile de vot aferente participației deținute în Legrand, prin intermediul unui mandatar numit de Schneider în condițiile prevăzute printr-un contract de mandat aprobat de Comisie.

291 Așadar, Schneider nu are temei să susțină, la punctul 149 din cererea introductivă, că intervenția mandatarului ar fi fost necesară prin adoptarea deciziei de incompatibilitate și nici că, la punctul 252 din replică, în măsura în care operațiunea nu ar fi fost interzisă în mod greșit la 10 decembrie 2001, Schneider nu ar fi avut niciodată nevoie să recurgă la un mandatar pentru a-și exercita drepturile în adunarea generală a Legrand în luna decembrie 2001, înțelegându-se că la acea dată ar fi exercitat în mod direct controlul exclusiv.

292 Într-adevăr, după cum s-a constatat deja, anularea deciziei de incompatibilitate nu conducea în mod automat la constatarea compatibilității operațiunii cu piața

comună, întrucât pe piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune existau probleme de concurență reziduale provenite din operațiune.

293 În privința cheltuielilor legate de consultanța juridică, fiscală și bancară și a altor cheltuieli administrative efectuate în vederea punerii în aplicare a dizolvării fuziunii potrivit modalităților impuse de Comisie, nici acestea nu pot fi recunoscute drept o consecință a nelegalității săvârșite de Comisie prin adoptarea deciziei de incompatibilitate.

294 Într-adevăr, pe de o parte, nelegalitatea deciziei de incompatibilitate și, pe cale de consecință, a deciziei de dizolvare a fuziunii, nu presupune, după cum s-a arătat deja, că operațiunea trebuia recunoscută ca fiind compatibilă și nici că întreprinderile puteau continua să constituie o entitate fuzionată. Așadar, nu se poate prezuma că aceste cheltuieli administrative efectuate în mod normal de Schneider în vederea realizării separării activelor nu ar fi trebuit să fie suportate de reclamantă, în măsura în care instituția ar fi adoptat o decizie legală.

295 Pe de altă parte, atât timp cât Schneider pretinde că a trebuit să efectueze cheltuieli anormale, din cauza modalităților culpabile de dizolvare a fuziunii ce i-au fost impuse prin decizia de dizolvare a fuziunii și din cauza intransigenței vădite a Comisiei în această privință, acest element al prejudiciului pretins este legat nu de încălcarea dreptului la apărare constatată în Hotărârea Schneider I, ci de critici autonome care nu au fost reținute în prezenta hotărâre drept încălcări suficient de grave pentru a da dreptul la despăgubire.

296 În privința cheltuielilor efectuate în cadrul procesului început de Legrand în fața instanței judiciare naționale, este suficient să se constate că însăși reclamanta consideră că acestea nu au fost cauzate de decizia nelegală de incompatibilitate, ci de

atitudinea Comisiei constând în instrumentarea tensiunilor între părțile implicate în operațiune, care nu a fost reținută în prezenta hotărâre ca reprezentând o critică pe baza căreia trebuia angajată răspunderea comunitară.

²⁹⁷ Cheltuielile efectuate în cadrul procedurii de control jurisdicțional de competența instanței comunitare trebuie considerate ca fiind acoperite prin pronunțarea cu privire la cheltuielile de judecată, în temeiul normelor procedurale specifice aplicabile acestui tip de cheltuieli, în deciziile prin care se finalizează procedura și prin finalizarea procedurilor speciale prevăzute în caz de contestare a cuantumului cheltuielilor de judecată (a se vedea, în cauză, Ordonanțele din 29 octombrie 2004, Schneider Electric/Comisia, T-310/01 DEP și T-77/02 DEP, citate anterior). Aceste proceduri exclud revendicarea acelorași sume sau a cheltuielilor efectuate în aceleași scopuri, în cadrul unei acțiuni ce pune în discuție răspunderea extracontractuală a Comunității, inclusiv din partea persoanelor care, întrucât au căzut în pretenții, au trebuit să suporte sarcina cheltuielilor de judecată, cum este cazul Schneider în cauzele T-48/03 și C-188/06 P.

²⁹⁸ În sfârșit, în privința cheltuielilor de consultanță, a onorariilor și a cheltuielilor administrative diverse efectuate de Schneider în vederea participării la reluarea procedurii de control al operațiunii pronunțată ca fiind necesară prin Hotărârile Schneider I și Schneider II, trebuie admis, în schimb, că sunt legate de comportamentul culpabil al instituției printr-o legătură de cauzalitate directă și certă.

²⁹⁹ Într-adevăr, întrucât Comisia a omis să formuleze, în comunicarea privind obiecțiunile din 3 august 2001, o problemă concurențială pe care se întemeiază decizia de incompatibilitate, reclamanta a fost lipsită de posibilitatea să se exprime pe marginea acesteia și să ofere contramăsuri adecvate, împrejurare care a motivat anularea deciziei în discuție. Această anulare a făcut obligatorie reluarea procedurii,

menită tocmai să permită reclamantei să fie audiată asupra obiecțiunii în litigiu și să prezinte, după caz, propuneri de măsuri destinate să corecteze efectele operațiunii asupra acestui aspect, deși ar fi trebuit să i se dea posibilitatea să procedeze astfel înainte de pronunțarea Comisiei asupra compatibilității operațiunii cu piața comună.

300 Costurile suportate de reclamantă pentru participarea la procedura de control reluată ca urmare a Hotărârilor Schneider I și Schneider II nu ar fi trebuit efectuate dacă, de la bun început, Comisia adopta o decizie care să respecte dreptul la apărare, care nu ar fi trebuit anulată pentru acest motiv și care ar fi putut permite să se finalizeze definitiv procedura de control, fie prin declararea operațiunii ca fiind compatibilă, fie prin declararea acesteia ca fiind incompatibilă.

301 Desigur, dacă obiecția privind consolidarea ar fi fost formulată în comunicarea privind obiecțiunile din 3 august 2001, Schneider ar fi trebuit să se pronunțe asupra acestui aspect și să pregătească, după caz, măsuri corective adecvate înainte de adoptarea deciziei Comisiei asupra compatibilității operațiunii, după cum a procedat după anularea acestei decizii și reluarea ulterioară a procedurii de control al operațiunii. Cu toate acestea, cu greu se poate contesta faptul că reluarea pe baze juridice noi, a unei proceduri administrative, întreruptă de douăsprezece luni, a reprezentat în mod necesar, pentru interlocutorul instituției cu atribuții de regulator în domeniul concurenței, o sarcină incomparabil superioară celei pe care ar fi reprezentat-o răspunsul la aceeași obiecție, în cadrul procedurii de control inițiale, de către întreprinderea și consilierii acesteia deja implicați pe deplin în reuniuni și în corespondența cu serviciile competente ale Comisiei.

302 Rezultă că aceste cheltuieli ocazionate Schneider prin participarea acesteia la procedura de control al operațiunii reluată după Hotărârile Schneider I și Schneider II sunt legate de comportamentul culpabil al instituției printr-o legătură de cauzalitate suficientă pentru a da dreptul la reparație.

Cu privire la reducerea prețului de cesionare a Legrand consimțită în favoarea Wendel-KKR pentru a permite amânarea datei de producere a efectului cesiunii

303 Tribunalului îi revine sarcina să analizeze dacă nelegalitatea care afectează decizia de incompatibilitate nu a avut drept consecință o reducere a valorii la care activele deținute de Schneider în capitalul Legrand au fost evaluate în contractul de cesiune încheiat cu Wendel-KKR.

304 Este cert că angajarea negocierilor în vederea cesionării Legrand și încheierea contractului de cesiune între Schneider și Wendel-KKR, intervenită la 26 iulie 2002, au decurs în mod direct din decizia de incompatibilitate din 10 octombrie 2001 care, deși nelegală, și-a produs totuși toate efecte juridice până la anularea acesteia prin Hotărârea Schneider I, pronunțată la 22 octombrie 2002.

305 În urma acestei decizii, Schneider a fost constrânsă să angajeze și să încheie cu Wendel-KKR negocieri în vederea cesionării activelor sale deținute în Legrand, chiar anterior pronunțării hotărârii cu privire la acțiunea în anulare îndreptată împotriva acestei decizii, fără a se expune ulterior obligației de a iniția și de a încheia negocieri de cesionare, în ipoteza unei hotărâri de respingere, în condiții de la bun început defavorabile apărării intereselor sale, din moment ce acestea ar fi trebuit să ajungă la scadență într-un timp foarte scurt, ținând seama de termenul de dizolvare a fuziunii, stabilit la 5 februarie 2003, și de caracterul incert al acordării de către Comisie a unei noi prelungiri a acestui termen.

306 Rezultă că Schneider a fost atât obligată de existența deciziei de incompatibilitate să stabilească prețul de cesionare a Legrand în contractul de cesiune încheiat la 26 iulie 2002, cât și să se asigure, pe de altă parte, de posibilitatea de suspendare a executării efective a acestei cesiuni până la 10 decembrie 2002.

307 Într-adevăr, această dată era suficient de ulterioară datei previzibile a pronunțării Hotărârii Schneider I, care trebuia să intervină la sfârșitul unei proceduri accelerate, pentru a permite Schneider în același timp să obțină confirmarea legalității deciziei în litigiu, în cazul respingerii acțiunii sale în anulare, sau, în ipoteza inversă, a unei anulări, ulterior devenită reală, să se asigure de posibilitatea de a obține reexaminarea operațiunii de către Comisie, prin intermediul prezentării de noi măsuri corective, în perspectiva adoptării unei decizii finale care să se pronunțe în mod legal asupra compatibilității operațiunii cu piața comună.

308 Așadar, din faptul existenței în cadrul deciziei de incompatibilitate a celor două nelegalități care, pentru Schneider, puteau apărea ca fiind vădite și în căutarea legitimă a unei decizii legale de pronunțare asupra compatibilității operațiunii, Schneider a fost constrânsă atât să negocieze, la 26 iulie 2002, contractul de cesiune a Legrand, cât și să amâne până la 10 decembrie 2002 scadența realizării efective a acestei cesiuni.

309 Pe de altă parte, din dosar nu reiese că acest contract de cesiune ar fi putut fi semnat la o dată anterioară celei de 26 iulie 2002, chiar dacă pentru Schneider decizia în litigiu nu părăsește ca fiind afectată de nelegalități vădite față de care reclamanta a înțeles să solicite sancționarea acestora de către Tribunal.

310 Într-adevăr, trebuie ținut seama, începând cu 10 octombrie 2001, de termenul incompresibil necesar conceperii și punerii în aplicare a mecanismelor financiare complexe privind o vânzare de active de anvergura Legrand, după cum arată eforturile depuse de Schneider pentru a obține de la Comisie prelungirea termenului inițial de 6 luni de dizolvare a fuziunii.

311 Această obligație de amânare a realizării efective a vânzării Legrand, indusă de urmărirea legitimă de către Schneider a unei decizii care să se pronunțe în mod legal asupra

compatibilității operațiunii cu piața comună, a condus fără îndoială reclamanta să consimtă în favoarea Wendel-KKR o reducere a prețului de cesionare a Legrand față de prețul pe care persoana interesată l-ar fi obținut în ipoteza unei vânzări ferme intervenite în lipsa unei decizii de incompatibilitate care se evidențiază de la început ca fiind afectată de două nelegalități vădite.

- 312 Într-adevăr, trebuie admis că amânarea, la 10 decembrie 2002, a vânzării efective a activelor Legrand, care implica acordarea în favoarea Wendel-KKR a remunerației riscului de depreciere a activelor Legrand la care se expunea Wendel-KKR prin acceptarea unei asemenea amânări, nu s-ar datora decât eventualității unei variații defavorabile a cursului titlurilor industriale pe durata perioadei cuprinse între data semnării contractului de cesiune și ultimul termen convenit între cocontractanți pentru realizarea efectivă a vânzării.
- 313 Trebuie arătat în această privință că expertiza depusă în anexa 29 la cererea introductivă evidențiază cu precizie o pierdere a unei oportunități suferită de Schneider, întrucât nu a putut alege data revânzării Legrand.
- 314 Această contraprestație sub forma reducerii prețului de cesionare apare independentă de indemnizația de reziliere conținută în contractul de cesiune, care corespundea prețului pe care urma să îl plătească Schneider în ipoteza renunțării din partea sa la cesionare.
- 315 În aceste condiții, încălcarea dreptului la apărare care afectează decizia de incompatibilitate trebuie privită ca decurgând în mod întemeiat, printr-o legătură suficient de directă, din amânarea la 10 decembrie 2002, în contractul de cesiune, a datei limită de realizare efectivă a vânzării Legrand, întrucât această amânare era indispensabilă pentru a permite Schneider să exercite în mod util dreptul oricărei persoane

aflată în raport cu administrația de a obține o decizie legală de pronunțare asupra compatibilității cu piața comună a unei operațiuni de concentrare legal notificate și, eventual, de a putea fi audiată în cadrul unei proceduri care să îi ofere garanțiile necesare.

316 Pe cale de consecință, încălcarea gravă a dreptului la apărare reținută de Tribunal trebuie privită ca decurge, de asemenea, în baza unei legături de cauzalitate suficient de directe, din prejudiciul suferit de Schneider prin reducerea prețului de cesionare a Legrand, inerentă amânării realizării efective a cesiunii către Wendel-KKR.

317 Din toate considerațiile anterioare rezultă că încălcarea suficient de gravă a dreptului comunitar care afectează decizia de incompatibilitate trebuie privită ca decurgând în baza unei legături de cauzalitate suficient de directe, pe de o parte, din cheltuielile ocazionate Schneider prin participarea sa la procedura administrativă de control al operațiunii reluată în ziua următoare Hotărârilor Schneider I și Schneider II și, pe de altă parte, din reducerea prețului de cesionare a activelor Legrand consimțită în favoarea Wendel-KKR pentru a obține o amânare a datei limită a cesiunii.

Cu privire la cele două elemente ale prejudiciului și evaluarea acestora

318 Trebuie amintit că, prin Ordonanța din 11 decembrie 2003, Tribunalul a adoptat o măsură de organizare a procedurii, limitând astfel dezbaterile la principiul angajării răspunderii extracontractuale a Comunității și la metodologia evaluării prejudiciului.

- 319 În ceea ce privește cheltuielile efectuate de Schneider în urma participării la reluarea procedurii de control al operațiunii, trebuie arătat că reclamanta a efectuat, în baza procedurii administrative de dizolvare a fuziunii, a acțiunilor T-310/01 și T-77/02 și T-77/02 R și, în sfârșit, a reluării procedurii de control al operațiunii, cheltuieli a căror evaluare globală o prezintă la punctul 150 din cererea sa introductivă.
- 320 Pentru stabilirea cuantumului în baza căruia Comisia va trebui să despăgubească Schneider cu titlu de cheltuieli de reluare a procedurii de control, va trebui așadar să se defalce din totalul cheltuielilor menționate la punctul precedent toate cheltuielile efectuate de Schneider în cauzele T-310/01, T-77/02 și T-77/02 R, cheltuielile menționate la punctul 293 de mai sus și, în sfârșit, cheltuielile pe care Schneider ar fi trebuit să le efectueze în mod necesar cu titlu de măsuri corective ale consolidării pe care ar fi fost obligată să le propună, indiferent de situație, înainte de adoptarea deciziei de incompatibilitate, în măsura în care aceasta ar fi fost adoptată cu respectarea dreptului său la apărare.
- 321 Părților le revine sarcina fie de a transmite Tribunalului, în termen de trei luni de la data pronunțării prezentei hotărâri, cuantumul acestui element de prejudiciu, stabilit de comun acord potrivit modalităților de calcul indicate la punctul precedent, fie să prezinte Tribunalului, în același termen, concluziile lor privind cuantumul prejudiciului.
- 322 Prejudiciul constituit de reducerea prețului de cesiune a Legrand în favoarea Wendel-KKR, în urma amânării realizării efective a vânzării Legrand către cesionar până la 10 decembrie 2002, este egal cu diferența existentă între prețul de cesiune a Legrand convenit în speță între părțile contractante și cel pe care Schneider ar fi putut să îl primească de la cesionar dacă ar fi dispus, la finalul primei proceduri de control al operațiunii, 10 octombrie 2001, de o decizie legală care să se pronunțe asupra compatibilității operațiunii.

323 Așadar, Comisia trebuie obligată să repare prejudiciul cert și evaluabil suferit de reclamantă pe acest temei.

324 În vederea evaluării cuantumului prejudiciului suferit de reclamantă din cauza reducerii prețului cesionării Legrand pe care reclamanta a trebuit să o consimtă în favoarea Wendel-KKR drept contraprestație a amânării la 10 decembrie 2002 a scadenței realizării efective a vânzării Legrand către cesionar, trebuie dispusă o expertiză, în conformitate cu articolul 65 litera (d), articolul 66 alineatul (1) și articolul 70 din Regulamentul de procedură, după ascultarea în prealabil a observațiilor părților și după ce acestea au fost invitate să se pronunțe cu privire la alegerea unui expert.

325 În acest scop, expertului i se va transmite o copie conformă cu originalul a contractului de cesiune din 26 iulie 2002 și a expertizei din 1 octombrie 2003 referitoare la stabilirea prejudiciului invocat de Schneider ce figurează în anexa 8 și respectiv în anexa 29 la cererea introductivă.

Cu privire la contribuția Schneider la realizarea prejudiciului

Argumentele părților

326 Comisia susține că Schneider a urmat o cale juridică cu risc ridicat în privința controlului comunitar al concentrărilor, deși dreptul francez îi oferea posibilități de apropiere de Legrand susceptibile de notificare către Comisie fără a declanșa totuși obligația de a lansa OPS.

327 Schneider răspunde că alegerea acestei căi era singura posibilă, sub sancțiunea de a aduce atingere efectelor economice și securității operațiunii, și că nimic nu ar fi putut prevesti opoziția de principiu manifestată ulterior de Comisie și nici încălcarea dreptului său la apărare care urma să fie săvârșită.

Aprecierea Tribunalului

328 Este evident că Schneider a devenit dobânditorul titlurilor Legrand pe calea unei OPS, prevalându-se de derogarea prevăzută de articolul 7 alineatul (3) din regulament față de principiul efectului suspensiv al operațiunilor de concentrare care decurge din dispozițiile regulamentului.

329 Dobândind astfel controlul asupra Legrand în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din regulament, în deplină legalitate atât în privința dreptului francez, cât și a dreptului comunitar al concurenței, este nu mai puțin adevărat că Schneider și-a asumat riscul ca procedura de control al operațiunii să se finalizeze în termenele stabilite de regulament printr-o decizie de constatare a incompatibilității cu piața comună a unei operațiuni de concentrare, perfectă din punct de vedere juridic, și prin obligația corelativă de efectuare a unei separări a activelor întreprinderilor deja fuzionate.

330 Or, ținând seama de amploarea operațiunii de fuziune pusă în aplicare și de consolidarea sensibilă a puterii economice pe care o antrena în beneficiul singurilor doi protagoniști prezenți preponderent pe piețele sectoriale franceze ale instalațiilor electrice de joasă tensiune, Schneider nu putea ignora că fuziunea pusă în aplicare risca cel puțin să creeze sau să consolideze o poziție dominantă pe o parte semnificativă a pieței interne și că, în acest temei, va fi interzisă de Comisie conform articolului 2 alineatul (3) din regulament.

Într-adevăr, puterea deținută de părțile implicate în operațiune pe piețele sectoriale franceze și consolidarea pozițiilor celor doi parteneri ca urmare a fuziunii reieșea din anexele 7-17 la proiectul de formular CO din 12 decembrie 2000, care nu mai au caracter confidențial (Ordonanța președintelui Camerei a patra a Tribunalului din 21 februarie 2006, pronunțată în prezenta cauză, punctul 25), și în care părțile care au făcut notificarea reproduceseră cotele exprimate în procente ale piețelor sectoriale franceze ocupate de principalii operatori ai sectorului în cursul anului 1999, după cum urmează:

Segmente	Schneider	Cible	Hager	Siemens	ABB
Segment 1 Tablouri generale	32	—	—	2	2
Segment 2 Tablouri divizionare	30	7	2	0	1
Segment 3 Căi de cabluri	—	—	4	—	—
Segment 4 Tablouri terminale	32	15	15	0,1	1
Segment 5 Ultra terminal	9	67	3	—	—
Segment 5.A.1 Prize și întrerupătoare	6	87	—	—	—
Segment 5.A.2 Sisteme de control	—	—	—	—	—
Segment 5.A.3 Sisteme de securitate	—	—	—	—	—
Segment 5.A.4 Rețele de comunicație	—	—	—	—	—
Segment 5.B Sisteme de instalație	31	66	—	—	—
Segment 5.C Linii	—	38	10	—	—

332 De aici se deduce că însăși Schneider a contribuit la realizarea propriului prejudiciu prin asumarea riscului real al unei declarații de incompatibilitate ulterioară a unei concentrări perfecte din punct de vedere juridic și, pe cale de consecință, al eventualității unei revânzări forțate a activelor dobândite (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 7 noiembrie 1985, Adams/Comisia, 145/83, Rec., p. 3539, punctul 54).

333 Totuși, această considerație nu se aplică prejudiciului ocazionat Schneider prin participarea sa la reluarea procedurii administrative de control al operațiunii, această participare fiind independentă de data punerii în aplicare a concentrării.

334 În aceste condiții, se va face o justă apreciere a datelor în discuție prin recunoașterea răspunderii reclamantei pentru o treime din prejudiciul indemnizabil pe care l-a suferit din cauza reducerii prețului de cesionare consimțite în favoarea Wendel-KKR.

335 Din toate aceste considerații anterioare rezultă că, în termenii definiți mai sus, Comisia trebuie obligată să repare, pe de o parte, cheltuielile efectuate de Schneider prin participarea acesteia la procedura de control al operațiunii reluată după Hotărârile Schneider I și Schneider II și, pe de altă parte, două treimi din prejudiciul suferit de Schneider din cauza reducerii prețului de cesionare a Legrand consimțite în favoarea Wendel-KKR.

Cu privire la dobânzi

Argumentele părților

336 Schneider solicită să îi fie alocate, la o rată anuală a dobânzii de 4 %, dobânzile compensatorii pe care quantumul despăgubirii acordate le-a generat după mate-

realizarea sa, la 4 decembrie 2002, data deciziei de inițiere a etapei a II-a, până la pronunțarea hotărârii prin care se va finaliza prezenta procedură.

337 Rata de 4 % ar trebui aplicată începând de la data pronunțării hotărârii și la calculul dobânzilor moratorii produse de quantumul despăgubirii acordate.

338 Comisia susține că Schneider nu demonstrează că ar fi fost victima unei situații excepționale care să îi dea dreptul la alocarea de dobânzi compensatorii. Cel mult, quantumul despăgubirii ar putea să producă dobânzii moratorii de la data pronunțării hotărârii.

339 Pe de altă parte, Comisia își rezervă dreptul de a contesta rata exorbitantă de 4 % solicitată de reclamantă.

Aprecierea Tribunalului

340 Tribunalul reține că, după cum rezultă din principiile comune sistemelor juridice ale statelor membre, la care face trimitere articolul 288 al doilea paragraf CE, o solicitare de dobânzi este în general admisibilă în cadrul unei acțiuni în despăgubiri (Hotărârea Dumortier Frères și alții/Consiliul, citată anterior, punctul 25).

341 Repararea prejudiciului suferit de o persoană aflată în raport cu administrația din cauza comportamentului nelegal al organelor Comunității are drept obiect reconstituirea pe cât posibil a patrimoniului victimei.

342 Prin urmare, din moment ce sunt îndeplinite, precum în cauză, condițiile răspunderii extracontractuale a Comunității, instanța comunitară nu poate ignora consecințele defavorabile decurgând din perioada de timp scursă de la data materializării prejudiciului, respectiv 10 decembrie 2002, data realizării efective a cesionării Legrand către Wendel-KKR, și cea a plății despăgubirii, în măsura în care trebuie să se țină seama de deprecierea monetară evidențiată (Hotărârea Curții din 3 februarie 1994, Grifoni/CEEA, C-308/87, Rec., p. I-341, punctul 40, și Hotărârea Tribunalului din 13 iulie 2005, Camar/Consiliul și Comisia, T-260/97, Rec., p. II-2741, punctul 138).

343 Finalul perioadei ce dă dreptul la această reevaluare monetară trebuie, în principiu, să coincidă cu data pronunțării hotărârii prin care se constată obligația de reparare a prejudiciului suferit de reclamantă (Hotărârea Curții din 19 mai 1992, Mulder și alții/Consiliul și Comisia, C-104/89 și C-37/90, Rec., p. I-3061, punctul 35, și Hotărârea Camar/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctele 142 și 143).

344 Cu toate acestea, întrucât creanța reprezentând despăgubirea nu este, la data pronunțării acestei hotărâri, nici certă în privința cuantumului său, nici determinabilă pe baza elementelor obiective dovedite, dobânzile moratorii nu pot curge de la această dată, ci doar în caz de întârziere și până la plata integrală, începând cu data pronunțării hotărârii prin care se va stabili prejudiciul suferit.

345 Rezultă că va trebui reevaluat cuantumul despăgubirii datorate reclamantei începând cu 10 decembrie 2002 până la data pronunțării hotărârii de stabilire a prejudiciului, apoi majorat cu dobânzile moratorii de la această din urmă dată până la plata integrală.

346 Rata dobânzii aplicabile este calculată pe baza ratelor stabilite de Banca Centrală Europeană pentru operațiunile principale de refinanțare, aplicabile succesiv pe durata fiecăreia dintre cele două perioade în cauză, majorate cu două puncte, cu condiția să nu fie superioară ratei de 4 %, solicitată de reclamantă în concluziile sale (Hotărârea Mulder și alții/Consiliul și Comisia, punctul 342, punctul 35).

Cu privire la cererea de majorare a despăgubirii în temeiul cuantumului impozitului național

Argumentele părților

347 Schneider solicită majorarea despăgubirii acordate până la concurența impozitului care va fi aplicat asupra cuantumului acestei despăgubiri.

348 Comisia răspunde că, în lipsa bazei impozabile, nu s-ar putea concepe o despăgubire cu titlu de cheltuieli de natură fiscală, care nu ar mai intra sub incidența metodologiei criteriilor de calcul al prejudiciului, ci a examinării acestora pe fond.

Aprecierea Tribunalului

349 Tribunalul consideră că despăgubirea acordată nu poate fi majorată în temeiul unei impuneri fiscale naționale susceptibilă să fie aplicată în viitor asupra cuantumului acesteia.

350 Trebuie arătat că, potrivit expertizei depuse de Schneider în anexa 29 la cererea sa introductivă, nu este cert că despăgubirea acordată de Tribunal va determina o impunere fiscală.

351 În orice caz, cererea de majorare urmează a fi calificată drept prematură, în lipsa atât a indicării referitoare la cuantumul alocației acordate, cât și a cotei de impozitare ce va fi aplicată, după caz, la momentul prelevării efectuate de administrația fiscală națională.

352 Așadar, indiferent de situație, trebuie respinsă cererea de majorare a despăgubirii în temeiul impozitului național care ar putea greva această despăgubire.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă)

pronunțându-se prin hotărâre interlocutorie,

declară și hotărăște:

- 1) **Obligă Comunitatea Europeană la plata cu titlu de despăgubire, pe de o parte, a cheltuielilor efectuate de Schneider Electric SA pentru a participa la reluarea procedurii de control al compatibilității cu piața comună a operațiunii de concentrare intervenită după pronunțarea Hotărârilor Tribunalului din 22 octombrie 2002, Schneider Electric/Comisia (T-310/01 și T-77/02) și, pe de altă parte, a două treimi din prejudiciul suferit de Schneider Electric corespunzător valorii reducerii prețului de cesionare a societății Legrand SA pe care Schneider Electric a trebuit să o consimtă în favoarea cesionarului în schimbul prelungirii termenului realizării efective a vânzării Legrand până la 10 decembrie 2002.**
- 2) **Respinge acțiunea pentru celelalte capete de cerere.**
- 3) **Părțile vor transmite Tribunalului, într-un interval de trei luni de la data pronunțării prezentei hotărâri, cuantumul referitor la primul prejudiciu, stabilit de comun acord potrivit modalităților arătate la punctul 320 din prezenta hotărâre.**

- 4) În lipsa unui asemenea acord, părțile vor prezenta Tribunalului, în același termen, concluziile lor privind cuantumul prejudiciului.
- 5) Se va efectua o expertiză în scopul evaluării cuantumului referitor la cel de al doilea prejudiciu, menționat la punctul 1 de mai sus, de către Schneider Electric.
- 6) Invită Schneider Electric și Comisia să aleagă un expert sau să propună Tribunalului o listă de experți pentru ca Tribunalul să desemneze pe unul dintre aceștia.
- 7) Pentru realizarea expertizei, grefa Tribunalului va comunica expertului o copie conformă cu originalul a anexelor 8 și 29 la cererea introductivă.
- 8) Expertul va fi invitat să își prezinte raportul într-un termen care urmează să fie stabilit.
- 9) Raportul va fi comunicat părților de către grefa Tribunalului.
- 10) Despăgubirea va fi reevaluată și majorată cu dobânzile moratorii potrivit criteriilor definite la punctele 345 și 346 din prezenta hotărâre.

11) Amână pronunțarea cu privire la cheltuielile de judecată.

Legal

Wiszniewska-Białęcka

Vadapalas

Moavero Milanesi

Wahl

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 11 iulie 2007.

Grefier

Președinte

E. Coulon

H. Legal

Cuprins

Cadrul juridic	II - 2253
Istoricul cauzei	II - 2256
Procedura și concluziile părților	II - 2278
Cu privire la admisibilitate	II - 2280
Argumentele părților	II - 2280
Aprecierea Tribunalului	II - 2281
Cu privire la fond	II - 2283
Argumentarea generală a părților	II - 2283
Considerații introductive ale Tribunalului	II - 2287
Cu privire la nelegalitățile ce afectează decizia de incompatibilitate	II - 2290
Cu privire la deficiențele constatate în analiza impactului operațiunii	II - 2290
— Argumentele părților	II - 2290
— Aprecierea Tribunalului	II - 2291
Cu privire la încălcarea dreptului la apărare al lui Schneider	II - 2294
— Argumentele părților	II - 2294
— Aprecierea Tribunalului	II - 2295
Cu privire la celelalte nelegalități ale comportamentului Comisiei prezumate a fi agravat pretinsul prejudiciu suferit în urma deciziei de incompatibilitate sau a fi ocazionat un prejudiciu distinct	II - 2299
Cu privire la lipsa de loialitate	II - 2299
— Argumentele părților	II - 2299
— Aprecierea Tribunalului	II - 2301

Cu privire la încălcarea dreptului Schneider de a fi audiată de o autoritate imparțială	II - 2303
— Argumentele părților	II - 2303
— Aprecierea Tribunalului	II - 2304
Cu privire la intransigența manifestată de Comisie în stabilirea modalităților de dizolvare a fuziunii dintre Schneider și Legrand	II - 2306
— Argumentele părților	II - 2306
— Aprecierea Tribunalului	II - 2308
Cu privire la instrumentarea tensiunilor survenite între părțile implicate în operațiune	II - 2311
— Argumentele părților	II - 2311
— Aprecierea Tribunalului	II - 2312
Cu privire la nerespectarea de către Comisie a competenței sale exclusive	II - 2313
— Argumentele părților	II - 2313
— Aprecierea Tribunalului	II - 2313
Cu privire la neexecutarea cu bună-credință a Hotărârii Schneider I	II - 2314
— Argumentele părților	II - 2314
— Aprecierea Tribunalului	II - 2315
Cu privire la încălcarea dreptului la apărare	II - 2317
— Argumentele părților	II - 2317
— Aprecierea Tribunalului	II - 2318
Cu privire la analiza eronată, neloială și discriminatorie a măsurilor corective propuse de Schneider în luna noiembrie 2002	II - 2319
— Argumentele părților	II - 2319
— Aprecierea Tribunalului	II - 2320
	II - 2351

Cu privire la pretinsa legătură de cauzalitate între încălcarea suficient de gravă a dreptului comunitar ce afectează decizia de incompatibilitate și elementele de prejudiciu invocate pe acest temei	II - 2323
Cu privire la pierderea de valoare a activelor Legrand deținute de Schneider	II - 2323
Cu privire la cheltuielile cu onorariile, cheltuielile administrative și cheltuielile judiciare efectuate de Schneider	II - 2330
Cu privire la reducerea prețului de cesionare a Legrand consimțită în favoarea Wendel-KKR pentru a permite amânarea datei de producere a efectului cesiunii ..	II - 2334
Cu privire la cele două elemente ale prejudiciului și evaluarea acestora	II - 2337
Cu privire la contribuția Schneider la realizarea prejudiciului	II - 2339
Argumentele părților	II - 2339
Aprecierea Tribunalului	II - 2340
Cu privire la dobânzi	II - 2342
Argumentele părților	II - 2342
Aprecierea Tribunalului	II - 2343
Cu privire la cererea de majorare a despăgubirii în temeiul cuantumului impozitului național	II - 2345
Argumentele părților	II - 2345
Aprecierea Tribunalului	II - 2346